

Міністерство освіти і науки України
Університет митної справи та фінансів

Факультет фінансовий
Кафедра фінансів, банківської справи та страхування

Кваліфікаційна робота магістра

на тему: «Чистий процентний дохід як складова прибутку банку та шляхи
вдосконалення процентної політики»

Виконав: здобувач освіти групи ФК24-1м
спеціальність 072 «Фінанси, банківська справа,
страхування та фондовий ринок»

Пасько Ксенія Миколаївна
(прізвище, ім'я та по батькові)

Керівник: к.е.н., доц. Архирейська Н.В.
(науковий ступінь, вчене звання, прізвище та ініціали)

Рецензент: Український державний університет науки
та технологій
(місце роботи)

завідувач кафедри маркетингу та логістики
(посада)

к.е.н., доц. Кучкова О.В.
(науковий ступінь, вчене звання, прізвище та ініціали)

Дніпро – 2025

АНОТАЦІЯ

Пасько К.М. Чистий процентний дохід як складова прибутку банку та шляхи вдосконалення процентної політики.

Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня магістра за спеціальністю 072 «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок». – Університет митної справи та фінансів, Дніпро, 2025.

У роботі розглянуто теоретичні та прикладні аспекти формування і реалізації процентної політики комерційного банку. Досліджено діяльність АТ «ОТП Банк» та проаналізовано динаміку, структуру і фактори формування чистого процентного доходу у 2023-2025 роках. Оцінено ефективність процентної політики та рівень процентного ризику банку на основі структурно-динамічного, факторного та сценарного аналізу. Виявлено ключові проблеми реалізації процентної політики, що мають ціновий характер і пов'язані зі зниженням процентної маржі в умовах зміни ринкових ставок. Обґрунтовано напрями підвищення ефективності процентної політики АТ «ОТП Банк», спрямовані на стабілізацію чистого процентного доходу та зниження чутливості до процентного ризику.

Кваліфікаційна робота магістра складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел, додатків, подана на 78 сторінках (обсяг вказується без списку джерел і додатків), містить 14 таблиць, 11 рисунків, 1 додатка. Список використаних джерел включає 45 найменувань.

Ключові слова: чистий процентний дохід, процентна політика банку, банківський прибуток, управління активами і пасивами, фінансова ефективність банку.

Список публікацій здобувача.

Пасько К.М. Сучасний стан банківської системи України / Збірник тез доповідей Міжнародної науково-практичної конференції «Економіко-правові, управлінсько-технологічні та соціально-психологічні виміри сьогодення: молодіжний погляд» – 14 листопада 2025 р. – Дніпро, С.99.

ANNOTATION

Pasko K.M. Net percent profit as constituent of income of bank and ways of perfection of percent politics.

Qualification work for obtaining a master's degree in the specialty 072 «Finance, Banking, Insurance, and Stock Market». – University of Customs and Finance, Dnipro, 2025.

The paper examines the theoretical and applied aspects of the formation and implementation of the interest rate policy of a commercial bank. The activities of JSC «OTP Bank» are analyzed, with particular attention to the dynamics, structure, and determinants of net interest income in 2023-2025. The effectiveness of the interest rate policy and the level of interest rate risk are assessed using structural–dynamic, factor, and scenario analysis. The study identifies key problems in the implementation of the interest rate policy, which are mainly price-driven and associated with a decline in the interest margin under changing market interest rates. Directions for improving the effectiveness of the interest rate policy of JSC «OTP Bank» are substantiated, aimed at stabilizing net interest income and reducing sensitivity to interest rate risk.

The master's qualification thesis consists of an introduction, three chapters, conclusions, a list of references, and appendices. The total volume of the thesis is 78 pages (excluding references and appendices) and includes 14 tables, 11 figures, and 1 appendix. The list of references comprises 45 sources.

Keywords: net interest income, bank interest policy, bank profit, asset and liability management, bank financial efficiency.

List of publications by the applicant.

Pasko K.M. Current state of the banking system of Ukraine / Collection of abstracts of the International Scientific and Practical Conference «Economic, legal, managerial, technological, and socio-psychological dimensions of the present: a youth perspective» – November 14, 2025. – Dnipro, p. 99.

ЗМІСТ

ВСТУП		5
РОЗДІЛ 1	ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ ЧИСТОГО ПРОЦЕНТНОГО ДОХОДУ ТА ПРОЦЕНТНОЇ ПОЛІТИКИ БАНКУ	8
РОЗДІЛ 2	АНАЛІЗ ЧИСТОГО ПРОЦЕНТНОГО ДОХОДУ ТА ПРОЦЕНТНОЇ ПОЛІТИКИ АТ «ОТП БАНК»	22
2.1	Організаційно-економічна характеристика діяльності АТ «ОТП Банк»	22
2.2	Аналіз ключових фінансово-економічних показників діяльності банку за 2023-2025 рр.	27
2.3	Оцінка динаміки та структури чистого процентного доходу АТ «ОТП Банк»	35
2.4	Аналіз ефективності процентної політики та процентного ризику банку	48
РОЗДІЛ 3	ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ПРОЦЕНТНОЇ ПОЛІТИКИ АТ «ОТП БАНК»	55
3.1	Визначення проблем та недоліків реалізації процентної політики АТ «ОТП Банк»	55
3.2	Прогнозування тенденцій зміни чистого процентного доходу АТ «ОТП Банк»	58
3.3	Напрями підвищення ефективності процентної політики	70
ВИСНОВКИ		75
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ		79
ДОДАТКИ		85

ВСТУП

Актуальність дослідження. Сучасний етап розвитку банківської системи України характеризується високою волатильністю процентних ставок, трансформацією монетарної політики НБУ, зростанням конкуренції на фінансовому ринку та підвищенням значення управління процентним ризиком. В умовах воєнної економіки 2022-2025 рр. банківський сектор працює в середовищі різких коливань ключової ставки, що безпосередньо впливає на вартість активних і пасивних операцій. За таких умов ключовим джерелом формування прибутку банків стає чистий процентний дохід (ЧПД/НП), частка якого у структурі доходів сектору за даними НБУ стабільно перевищує 55-65 % [9, с.46]. Саме ЧПД є базовим показником ефективності банківської діяльності, а процентна політика є центральним механізмом управління дохідністю та ризиками.

Проблеми формування процентних доходів банків, ефективності управління чистим процентним доходом та вдосконалення процентної політики розкриваються у працях сучасних українських учених. Значний внесок у дослідження структури доходів і витрат банку зробили Боролюк М.І., Козак М.Ю., Лопатовська О.О. [9], які аналізують особливості формування процентних та непроцентних доходів у сучасних умовах. Питання оцінювання фінансових результатів діяльності банків та ролі чистого процентного доходу висвітлені у роботах Дорошенко Н.В. та Дубініної С.В. [13]. Методичні аспекти фінансового аналізу, необхідні для дослідження динаміки процентних доходів і маржі, представлені у працях Дропи Я.Б. [15], а питання функціонування банківської системи та управління банківськими ризиками, у навчальних матеріалах Мельника С.І., Шевченко Н.В. та Висоцької І.Б. [30].

Попри значну кількість наукових праць, питання формування чистого процентного доходу, удосконалення процентної політики та оптимізації управління процентним ризиком набули особливої ваги саме в період високої макроекономічної невизначеності. Дослідження сучасних підходів до формування процентних ставок, визначення чинників зміни ЧПД та пошук шляхів підвищення

ефективності процентної політики банків потребують подальшого вивчення, особливо на прикладі конкретних установ, таких як АТ «ОТП Банк», один із лідерів українського ринку.

Метою кваліфікаційної роботи є розробка практичних рекомендацій щодо підвищення ефективності процентної політики АТ «ОТП Банк» на основі аналізу формування та динаміки чистого процентного доходу.

Для досягнення поставленої мети необхідно вирішити такі завдання:

- охарактеризувати економічну сутність чистого процентного доходу та принципи формування процентної політики банку;
- розглянути фактори, що впливають на величину процентних доходів, процентних витрат і чистого процентного доходу;
- дослідити організаційно-економічну характеристику діяльності АТ «ОТП Банк»;
- проаналізувати фінансові результати банку за 2023-2025 роки;
- оцінити динаміку, структуру та фактори формування чистого процентного доходу АТ «ОТП Банк»;
- проаналізувати ефективність процентної політики та рівень процентного ризику банку;
- виявити основні проблеми та недоліки реалізації процентної політики;
- запропонувати напрями вдосконалення управління процентною політикою та підвищення ЧПД банку.

Об'єктом дослідження є процеси формування чистого процентного доходу та реалізації процентної політики банків в умовах сучасного фінансового ринку.

Предметом дослідження є механізми формування чистого процентного доходу та особливості процентної політики АТ «ОТП Банк».

Методи дослідження. У процесі виконання роботи застосовано такі методи:

- а) діалектичний метод: для розкриття взаємозв'язку між процентною політикою та фінансовими результатами банку;
- б) методи наукової абстракції, узагальнення та логічного аналізу: для формулювання теоретичних положень щодо сутності ЧПД і процентної політики;
- в) порівняльний та факторний аналіз: для оцінювання впливу

обсягів активів і ставок на зміну процентних доходів; г) горизонтальний, вертикальний і трендовий аналіз: для дослідження динаміки та структури ЧПД у 2023-2025 рр.; д) коефіцієнтний аналіз: для визначення ефективності процентної політики; е) методи статистичної обробки даних.

Практичне значення отриманих результатів. Практичне значення отриманих результатів полягає у можливості їх використання в діяльності банківських установ для вдосконалення процентної політики, управління чистим процентним доходом та процентним ризиком. Запропоновані в роботі підходи до аналізу динаміки й структури процентних доходів, сценарного прогнозування ЧПД та оцінки чутливості до змін процентних ставок можуть бути використані підрозділами з управління активами і пасивами (ALM), фінансовими та ризиковими підрозділами банків при ухваленні рішень щодо ціноутворення, оптимізації структури активів і зобов'язань та підвищення стійкості фінансових результатів в умовах мінливої процентної кон'юнктури.

Інформаційна база дослідження. Інформаційну базу становлять: закони України та нормативно-правові акти НБУ з питань управління процентними доходами та ризиками; статистичні дані НБУ щодо діяльності банківського сектору; фінансова звітність АТ «ОТП Банк» за 2023-2025 роки; внутрішні методології та публічні звіти банку; наукові публікації українських і зарубіжних авторів з питань процентної політики та управління ЧПД.

Структура та обсяг роботи. Кваліфікаційна робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел, додатків, подана на 78 сторінках (обсяг вказується без списку джерел і додатків), містить 14 таблиць, 11 рисунків, 1 додатка. Список використаних джерел включає 45 найменувань.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ ЧИСТОГО ПРОЦЕНТНОГО ДОХОДУ ТА ПРОЦЕНТНОЇ ПОЛІТИКИ БАНКУ

У структурі фінансових результатів банку ключове значення мають показники прибутковості, серед яких особливе місце посідає чистий процентний дохід.

На думку Дорошенко Н. В. та Дубініної С. В., базовими індикаторами фінансової результативності банку є: рентабельність активів (ROA), рентабельність власного капіталу (ROE), чистий процентний дохід (NII), чистий прибуток та чиста процентна маржа (NIM). Автори підкреслюють, що чистий процентний дохід є показником фінансової ефективності, що відображає різницю між доходами, отриманими від процентних активів, та витратами, пов'язаними з виплатою процентів за зобов'язаннями [13 **Ошибка! Источник ссылки не найден.**, с. 179-180].

Нормативне визначення чистого процентного доходу наведено у Положенні про організацію системи управління ризиками в банках України та банківських групах, де зазначено, що: «чистий процентний дохід (NII) – це різниця між сумою процентних доходів та сумою процентних втрат за активами і зобов'язаннями банківської книги» (ст. 3) [36].

Важливо розмежовувати поняття чистого процентного доходу (NII) та чистої процентної маржі (NIM), оскільки вони характеризують різні аспекти діяльності банку.

Згідно з Методичними рекомендаціями щодо організації та функціонування систем ризик-менеджменту в банках України, «чиста процентна маржа – це співвідношення чистого процентного доходу банку (процентні доходи мінус процентні витрати) до середньої величини чистих або підпроцентних активів» (п. 1.8) [31].

Таким чином:

а) чистий процентний дохід (НИ) – це абсолютна величина, яка показує, скільки банк заробив на процентних операціях у грошовому вимірі;

б) чиста процентна маржа (NIM) – це відносний показник ефективності, який відображає, яку частку доходу банк отримує від процентних операцій у розрахунку на 1 гривню активів, що приносять відсотки.

Чистий процентний дохід (ЧПД/ НИ) демонструє масштаб доходів, а чиста процентна маржа (ЧПМ/NIM) якість управління активами та зобов'язаннями.

Таким чином, чистий процентний дохід (ЧПД / НИ) фактично є основою операційного прибутку банку, він формує найбільшу частину доходів від основної діяльності, саме він найбільше формує прибуток українських банків, що офіційно підтверджує НБУ у звітах про сектор і річних звітах [38]. Іншими словами, якщо банк ефективно працює з процентними активами та контролює свої процентні витрати, його ЧПД/НИ зростає, а разом із ним і загальний фінансовий результат.

Процентні доходи є ключовою складовою формування чистого процентного доходу (НИ), а отже – основою операційного прибутку банку. У їх структурі виділяють декілька основних елементів [3]:

- процентні доходи за гривневими кредитами;
- процентні доходи за валютними кредитами;
- процентні надходження за депозитами, розміщеними в інших банках;
- доходи від лізингових операцій;
- доходи від портфеля боргових цінних паперів.

Зазначені компоненти можуть змінюватися залежно від структури активів банку, рівня процентних ставок, якості кредитного портфеля та умов ринку. Оптимізація процентних доходів здійснюється в межах ресурсних та конкурентних можливостей банку, а також обмежень, пов'язаних із ризиками (зокрема, частка прострочених кредитів не повинна перевищувати допустимий рівень 2-5 %, оскільки це негативно впливає на дохідність) [3].

Таким чином, чистий процентний дохід є узагальнюючим показником фінансової результативності банку, що відображає ефективність його основної

діяльності та якість управління процентними активами і зобов'язаннями. Саме він формує основу операційного прибутку та визначає здатність банку генерувати стабільні доходи в умовах змін процентних ставок, структури ресурсної бази й рівня ризиків. Розмежування абсолютного показника ЧПД (NII) та відносного індикатора ЧПМ (NIM) дає змогу комплексно оцінити як масштаб отриманих доходів, так і ефективність їх формування, що робить аналіз чистого процентного доходу ключовим елементом оцінювання фінансової стійкості й прибутковості банківської установи загалом.

Процес формування процентних доходів безпосередньо пов'язаний із структурою операцій банку. Як зазначають Боролюк М. І., Козак М. Ю. та Лопатовська О. О., процентні доходи – це основна частина дохідної бази банку, що виникає внаслідок різниці між ставками кредитування та ставками залучення ресурсів, тобто за рахунок процентного спреду. Саме кредитні операції, інвестиції у боргові цінні папери та розміщення коштів на міжбанківському ринку формують найбільшу частку процентних надходжень банку [9, с. 45-46]. Це узгоджується з типовою структурою доходів сучасного комерційного банку (табл. 1.1).

Таблиця 1.1

Типова структура доходів і витрат сучасного комерційного банку

Категорія доходів/витрат	Частка у доходах, %	Частка у витратах, %
Процентні доходи	60-70	50-60
Непроцентні доходи	30-40	—
Операційні витрати	—	20-30
Інвестиції в технології	—	10-15
Витрати на комплаєнс	—	5-10

Джерело: [9, с.46]

Як видно, процентні доходи забезпечують 60-70% загальних доходів банку. Така частка зумовлена тим, що кредитні операції традиційно становлять ядро активних операцій банків, а отже – основне джерело фінансових надходжень. У той час як непроцентні доходи формують лише 30-40% загальної дохідності, процентні доходи залишаються домінуючим компонентом, що визначає прибутковість діяльності банку.

Авраменко О. В. класифікує процентні доходи банку за джерелами їх отримання та за способом обліку: за амортизованою собівартістю, за справедливою вартістю через інший сукупний дохід та через прибутки/збитки. Такий поділ дозволяє чітко визначити структуру та особливості формування процентних надходжень банку (рис.1.1).

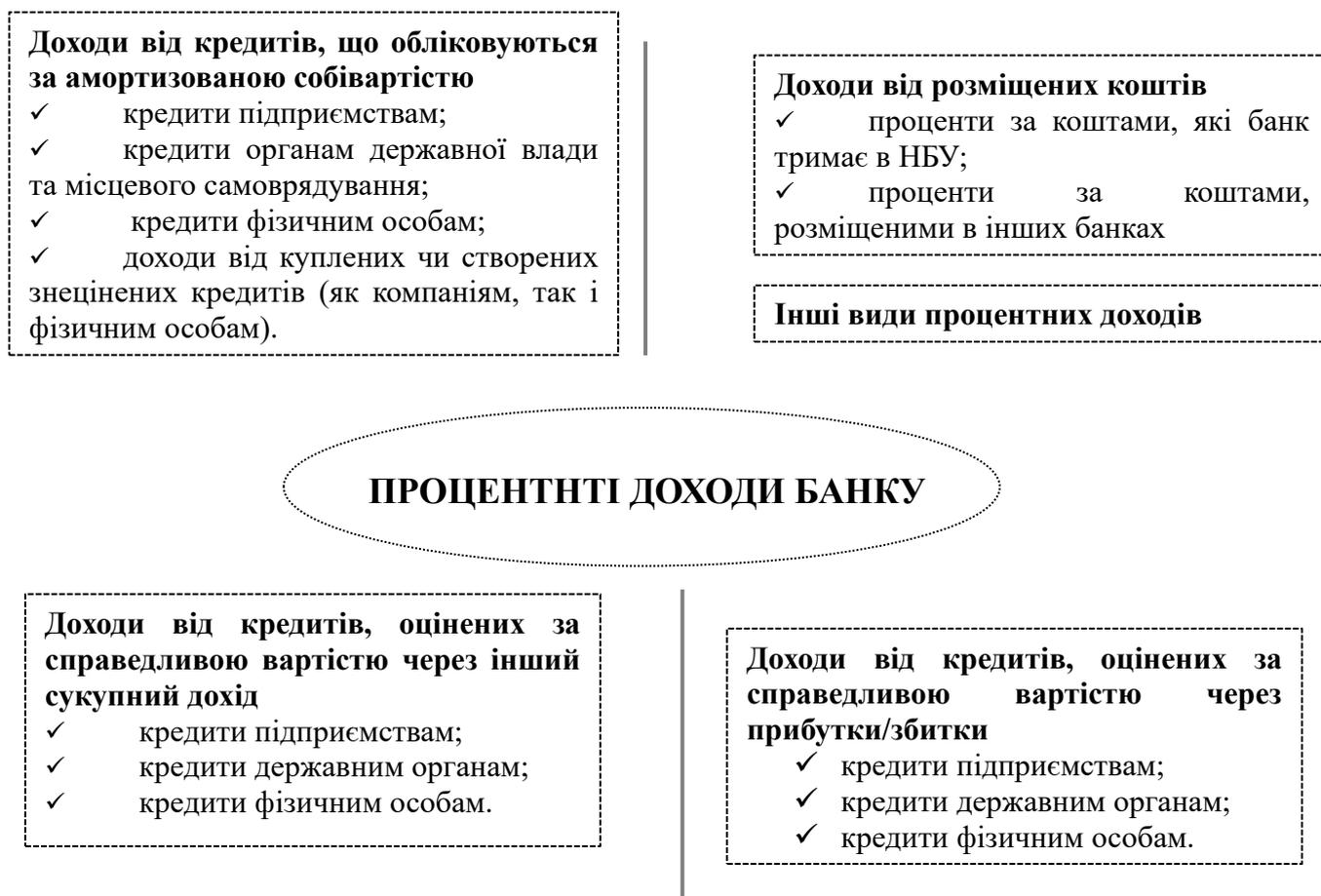

Рис. 1.1. Класифікація процентних доходів банку за Авраменко О. В.
Джерело: [1, с.20]

Хомич Б. В., досліджуючи структуру доходів банку, зазначає, що процентні доходи являють собою плату позичальника банку за користування позиченими коштами протягом визначеного періоду. Такі доходи виникають у разі надання кредиту напряму за кредитним договором або через інші форми фінансового посередництва, зокрема через сек'юритизацію, тобто інвестування у боргові цінні папери різних емітентів, що обертаються на фондовому ринку. Дослідник

наголошує, що до непроцентних доходів відносяться всі інші надходження банку, окрім процентних, зокрема: комісійні доходи, дивіденди, доходи від операцій з іноземною валютою та іншими валютними цінностями, а також доходи від операцій з цінними паперами некупонного характеру та інші види операційної діяльності [40, с. 11-12].

Отже, у сучасних умовах до складу процентних доходів банку входять:

- 1) відсотки за наданими кредитами фізичним та юридичним особам;
- 2) процентні надходження від операцій РЕПО;
- 3) доходи від інвестицій у державні та корпоративні боргові цінні папери (ОВДП, облігації підприємств);
- 4) відсотки за міжбанківськими кредитами та розміщенням тимчасово вільних коштів;
- 5) процентні доходи за депозитами, що розміщені в інших фінансових установах;
- 6) відсотковий дохід за іншими активами, що генерують процент.

Таким чином, процентні доходи відображають основну, класичну функцію банку саме фінансове посередництво, тоді як непроцентні доходи формують додаткову, але важливу частину загальної дохідності банку.

Для оцінювання ефективності формування чистого процентного доходу банку важливим є аналіз динаміки та структури процентних доходів і процентних витрат, оскільки саме вони визначають величину ЧПД.

У сучасній банківській практиці процентні доходи та процентні витрати формуються й відображаються відповідно до вимог міжнародних стандартів фінансової звітності. Важливим у цьому контексті є новий МСФЗ 18 «Подання та розкриття інформації у фінансовій звітності», оприлюднений у квітні 2024 року, який замінює МСБО 1. Стандарт набуває чинності з 2027 року та запроваджує нові правила класифікації доходів і витрат, у тому числі процентних. Згідно з МСФЗ 18, процентні доходи та процентні витрати банку належать до категорії фінансової діяльності, що забезпечує більш чітке розмежування джерел формування фінансового результату [32, с. 9].

Водночас механізм розрахунку процентного доходу визначається МСФЗ 9, який вимагає застосування методу ефективної процентної ставки. Відповідно до Стандарту, процентний дохід має визнаватися за методом ефективного відсотка, що передбачає дисконтування очікуваних майбутніх грошових потоків за фінансовим активом протягом строку його використання [32, с. 11]. Забезпечує точніший та більш економічно обґрунтований розподіл процентних доходів та витрат у часі, а також впливає на точність визначення чистого процентного доходу (НП) як ключового елементу прибутку банку.

У межах фінансової звітності банків ключовими джерелами інформації для аналізу є: звіт про фінансові результати, який містить дані про процентні доходи і процентні витрати; балансовий звіт, що дозволяє визначити обсяг процентних активів і процентних зобов'язань; примітки до фінансової звітності, які деталізують структуру доходів за видами активів та пасивів.

Таким чином, чистий процентний дохід визначається як:

$$\text{ЧПД} = \text{процентні доходи} - \text{процентні витрати} \quad (1.1)$$

Для аналізу формування ЧПД застосовують такі ключові методи фінансового аналізу:

1) горизонтальний, який дозволяє як змінювалися процентні доходи, процентні витрати та ЧПД у порівнянні з попередніми періодами [15].

Формула абсолютного приросту:

$$\Delta D = D_t - D_{t-1} \quad (1.2)$$

де:

ΔD – абсолютне відхилення (приріст або зменшення) доходів;

D_t – сума доходів у звітному періоді;

D_{t-1} – сума доходів у попередньому періоді.

Формула темпу зростання:

$$T = \frac{D_t}{D_{t-1}} \times 100\% \quad (1.3)$$

де:

T – темп зростання або зниження доходів;

D_t, D_{t-1} - доходи у звітному та попередньому періодах.

2) вертикальний (структурний) аналіз, дає можливість оцінити частку процентних доходів у загальній сумі доходів банку, а також частку основних компонентів процентних доходів (кредити, цінні папери тощо). Застосовується формула питомої ваги [15]:

$$ЧД_i = \frac{D_i}{D_{заг}} \times 100\% \quad (1.4)$$

де:

$ЧД_i$ – частка i -го виду доходів (наприклад, процентних доходів);

D_i – обсяг конкретного виду доходів;

$D_{заг}$ – загальна сума доходів банку.

Формула структури доходів:

$$D = D_{п} + D_{н} \quad (1.5)$$

де:

D – загальна сума доходів банку;

$D_{п}$ – процентні доходи;

$D_{н}$ – непроцентні доходи.

Для процентних витрат аналогічно.

3) трендовий аналіз, використовується для виявлення стійкої тенденції зміни процентних доходів і ЧПД за кілька років.

$$T_{середній} = \sqrt[n]{\frac{D_t}{D_0}} - 1 \quad (1.6)$$

де D_0 – базовий рівень доходів, D_t – рівень доходів у кінцевому періоді, n – кількість років аналізу.

4) коефіцієнтний аналіз використовується для вимірювання ефективності процентної політики банку. Основні показники [30, с.128]:

1. Дохідність активів банку:

$$ROA_{дох} = \frac{\text{Процентні доходи}}{\text{Середні активи}} \quad (1.7)$$

Середні активи визначаються як:

$$\frac{\text{Активи}_{\text{на початок}} + \text{Активи}_{\text{на кінець}}}{2} \quad (1.8)$$

Показник відображає, скільки процентного доходу генерує кожна гривня активів банку.

2. Дохідність процентних активів:

$$\text{Дохідність процентних активів} = \frac{\text{Процентні доходи}}{\text{Середні процентні активи}} \times 100\% \quad (1.9)$$

Середні процентні активи = кредити + боргові цінні папери + міжбанк (лише ті активи, що дають проценти):

Показує, під яку ефективну процентну ставку банк розміщує свої ресурси.

3. Вартість залучених ресурсів:

$$\text{Вартість ресурсів} = \frac{\text{Процентні витрати}}{\text{Середні процентні зобов'язання}} \times 100\% \quad (1.10)$$

де:

Процентні витрати – проценти за депозитами, міжбанківськими кредитами, випущеними цінними паперами.

Середні процентні зобов'язання:

$$\frac{\text{ПЗ}_{\text{поч}} + \text{ПЗ}_{\text{кін}}}{2} \quad (1.11)$$

Показник показує, скільки банк платить за кожен гривню залучених коштів.

4. Чиста процентна маржа (NIM):

$$\text{Чиста процентна маржа} = \frac{\text{Чистий процентний дохід (НИ)}}{\text{Середні процентні активи}} \times 100\% \quad (1.12)$$

Показує, наскільки ефективно банк перетворює процентні активи на чистий прибуток.

5. Чистий спред:

$$\text{Чистий спред} = r_A - r_L \quad (1.13)$$

де:

r_A – середня ставка дохідності активів, визначається:

$$r_A = \frac{\text{Процентні доходи}}{\text{Середні процентні активи}} \times 100\% \quad (1.14)$$

r_L – середня ставка вартості зобов'язань:

$$r_L = \frac{\text{Процентні витрати}}{\text{Середні процентні зобов'язання}} \times 100\% \quad (1.15)$$

Чистий спред показує різницю між процентами, які банк отримує, і процентами, які сплачує.

6. Коефіцієнт витрат на 1 грн доходу:

$$K_{\text{витрат}} = \frac{\text{Витрати}}{\text{Доходи}} \quad (1.16)$$

7. Коефіцієнт режиму економії витрат

$$K_{\text{економії}} = \frac{T_{\text{витрат}}}{T_{\text{доходів}}} \quad (1.17)$$

де:

$T_{\text{витрат}}$ – темп зростання витрат:

$$T_{\text{витрат}} = \frac{B_t}{B_{t-1}} \times 100\% \quad (1.18)$$

$T_{\text{доходів}}$ – темп зростання доходів:

$$T_{\text{доходів}} = \frac{D_t}{D_{t-1}} \times 100\% \quad (1.19)$$

Якщо коефіцієнт < 1 , то банк ефективно контролює витрати.

5) факторний аналіз процентних доходів, дає змогу визначити, які саме фактори (обсяг активів чи процентна ставка) спричинили зміну процентних доходів.

Методика аналізу процентних доходів передбачає визначення факторів, які впливають на їх величину, а також розрахунок внеску кожного з них у загальну зміну доходів. У теорії банківських фінансів виділяють два основні фактори [3]:

1. Зміна обсягу (середніх залишків) дохідних активів – фактор обсягу $F(A_{\text{сер}})$.
2. Зміна середнього рівня процентної ставки за дохідними активами – фактор ставки $F(i_{\text{сер}})$.

1. Фактор обсягу дохідних активів

Вплив зміни середніх залишків активів на обсяг процентних доходів визначається за формулою:

$$F(A_{\text{сер}}) = (A_{\text{сер}}^1 - A_{\text{сер}}^0) \cdot i_{\text{сер}}^0 \quad (1.20)$$

де:

$A_{\text{сер}}^1$ – середні залишки дохідних активів у звітному періоді;

$A_{\text{сер}}^0$ – середні залишки дохідних активів у базовому (попередньому) періоді;

$i_{\text{сер}}^0$ – середній рівень процентної ставки у базовому періоді.

Формула показує, на скільки зміна обсягу активів збільшила або зменшила процентні доходи.

2. Фактор зміни процентної ставки. Вплив зміни середньої дохідності активів визначається таким чином:

$$F(i_{\text{сер}}) = (i_{\text{сер}}^1 - i_{\text{сер}}^0) \cdot A_{\text{сер}}^1 \quad (1.21)$$

де:

$i_{\text{сер}}^1$ – середній рівень процентної ставки у звітному періоді;

$i_{\text{сер}}^0$ – середній рівень процентної ставки у базовому (попередньому) періоді;

$A_{\text{сер}}^1$ – середні залишки дохідних активів у звітному періоді.

Цей фактор показує, як зміна ставки вплинула на обсяг процентних доходів.

3. Загальна зміна процентних доходів. Сумарний вплив обох факторів визначається як:

$$F(D_{\text{п}}) = F(A_{\text{сер}}) + F(i_{\text{сер}}) \quad (1.22)$$

Таким чином, зміна процентних доходів банку залежить від: нарощування або скорочення кредитного портфеля та інших дохідних активів та підвищення або зниження рівня процентних ставок за активними операціями.

Дана методика є універсальною та широко використовується українськими банками для аналізу процентних доходів. Вона дозволяє визначити, який саме фактор - обсяг активів чи рівень ставок, найбільше вплинув на чистий процентний дохід.

ЧПД розраховується за методом ефективної процентної ставки згідно з МСФЗ 9.

Отже, аналіз процентних доходів і витрат є необхідною складовою оцінювання чистого процентного доходу банку та його процентної політики. Застосування горизонтального, вертикального, трендового й коефіцієнтного

аналізу, а також факторного методу дає можливість комплексно оцінити формування ЧПД та визначити резерви підвищення прибутковості банку.

Процентний ризик – це центральний елемент процентної політики. Він виникає внаслідок неузгодженості строків переоцінки активів і зобов’язань банку. Згідно з НБУ та класичною банківською моделлю, кредити мають здебільшого довші строки, ніж депозити, тому банки є структурно вразливими до зміни ринкових процентних ставок [37, с.7-8].

Прояв процентного ризику – це коливання чистого процентного доходу (ЧПД/ NII) [37, с. 7].

Методи аналізу процентного ризику залежать від портфеля фінансових інструментів, які утримує банк. У практиці ризик-менеджменту застосовують декілька ключових підходів, які дозволяють оцінити можливий вплив зміни процентних ставок на чистий процентний дохід та економічну вартість активів і зобов’язань банку [37, с. 14].

1) GAP-аналіз (аналіз розривів чутливості):

Основна мета – оцінити зміну ЧПД (NII).

Розрив (GAP) визначається як:

$$GAP = RSA - RSL \quad (1.23)$$

де:

RSA – активи, чутливі до зміни процентних ставок;

RSL – зобов’язання, чутливі до зміни ставок.

Рис.1.2. показує, як змінюється чистий процентний дохід при зміні ставок.

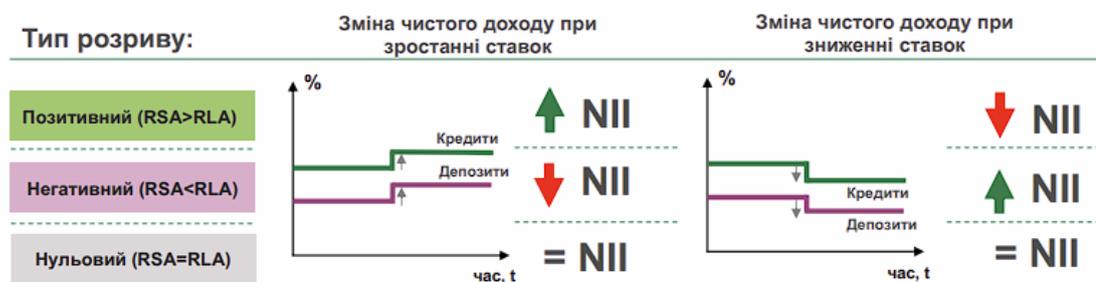

Рис. 1.2. Вплив типу GAP-розриву на зміну чистого процентного доходу (NII) при коливанні ринкових процентних ставок

Джерело: [37, с. 15].

Позитивний GAP ($RSA > RSL$) означає, що обсяг активів, які переоцінюються швидше, перевищує обсяг зобов'язань, тому підвищення ставок збільшує чистий процентний дохід, тоді як зниження ставок призводить до його падіння. Негативний GAP ($RSA < RSL$), навпаки, свідчить про більшу чутливість пасивів, що зумовлює зменшення НІІ при зростанні ставок і його збільшення при зниженні ставок. У разі нульового розриву ($RSA = RSL$) зміна процентних ставок не впливає на величину чистого процентного доходу.

Таким чином, рисунок ілюструє ключовий принцип процентного ризику: невідповідність строків переоцінки активів і зобов'язань прямо визначає поведінку НІІ при зміні ринкових ставок.

2) Оцінка чутливості вартості інструментів до зміни ставок – для банківської та торгової книги. Цей метод передбачає оцінку зміни вартості фінансових інструментів при заданому сценарії зміни процентних ставок (наприклад, ± 100) [37, с. 14].

Управління процентним ризиком є важливою складовою процентної політики банку, оскільки коливання ринкових процентних ставок безпосередньо впливають на величину чистого процентного доходу (НІІ) та загальну стабільність фінансових результатів. У практиці банків застосовують низку підходів, спрямованих на мінімізацію негативних наслідків зміни ставок. Основні шляхи зниження процентного ризику включають [37, с. 20]:

1. Диверсифікація активів банку є одним із найпоширеніших методів є розширення спектра фінансових інструментів, що формують портфель банку. До складу портфеля, окрім класичних боргових інструментів (облігацій), можуть входити такі активи:

- акції;
- інвестиційна нерухомість;
- пайові інструменти;
- інші фінансові інструменти, що мають відмінні моделі переоцінки.

Диверсифікація дозволяє частково компенсувати втрати за одним видом активів прибутками за іншим та вирівнює загальний фінансовий результат.

2. Імунізація – це метод формування портфеля таким чином, щоб зміни процентних ставок не призводили до значних коливань його вартості.

Суть методу полягає у підборі активів і зобов'язань, які:

- мають різні часові параметри;
- демонструють протилежну реакцію на зміну ставок;
- компенсують один одного при переоцінці.

У результаті зміна ринкової ставки приводить до мінімального ефекту на загальну вартість портфеля або на чистий процентний дохід.

3. Використання інструментів хеджування процентного ризику. Банк може мінімізувати вплив зміни процентних ставок за допомогою похідних фінансових інструментів (деривативів), які дозволяють зафіксувати процентні ставки або компенсувати їх небажані коливання.

Основні інструменти хеджування:

- форвардні контракти на процентні ставки;
- ф'ючерси на процентні інструменти;
- процентні свопи (найпоширеніший механізм: обмін фіксованої ставки на плаваючу);
- опціони на процентні ставки.

Хеджування є особливо ефективним у періоди високої волатильності, коли банк очікує суттєвих змін у ринкових ставках.

У банківській практиці формування процентних ставок ґрунтується на низці ключових принципів, серед яких: принцип вартості ресурсів, що передбачає врахування собівартості залучених коштів; принцип ризик-орієнтованості, за яким ставка включає премію за кредитний, ліквідний та процентний ризику; принцип строковості, згідно з яким триваліший строк операції зумовлює вищу ставку; принцип ліквідності, що потребує узгодження ставок з потребами банку у підтриманні ліквідності; принцип конкурентності, який орієнтує банк на ринкові умови; принцип маржинальності, спрямований на забезпечення достатнього рівня

чистої процентної маржі; принцип збалансування активів і пасивів (ALM-підхід), що враховує процентний GAP; принцип економічної доцільності клієнта; принцип регуляторних обмежень, зумовлений вимогами НБУ; та принцип прозорості ціноутворення, що передбачає зрозумілі та справедливі умови визначення процентних ставок.

У стратегічному вимірі процентна політика є інструментом реалізації довгострокових цілей банку, оскільки визначає:

- ключові параметри ціноутворення за кредитами, депозитами, інвестуванням;
- підхід до управління процентним ризиком (ALM-політика);
- механізми забезпечення стійкої процентної маржі та ЧПД;
- реакцію банку на макроекономічні зміни та монетарну політику НБУ;
- формування оптимальної структури активів і пасивів з урахуванням строковості та чутливості до ставок.

Таким чином, процентна політика виступає ключовим елементом фінансової стратегії, забезпечуючи баланс між прибутковістю, ризиками і ринковою стабільністю, формуючи підґрунтя для довгострокового розвитку банку та сталого зростання його чистого процентного доходу.

Проведене теоретичне дослідження дає змогу узагальнити, що чистий процентний дохід є ключовою складовою прибутковості банку та основним показником ефективності його фінансової діяльності. Саме ЧПД відображає результативність базової функції банківського посередництва – перетворення залучених ресурсів на дохідні активи. Формування чистого процентного доходу визначається структурою процентних активів і зобов'язань, рівнем процентних ставок, динамікою ринкових умов, а також якістю управління процентним ризиком. У стратегічному вимірі процентна політика є інструментом реалізації довгострокових цілей банку, оскільки визначає ключові параметри ціноутворення за кредитами, депозитами та інвестиціями, підхід до управління процентним ризиком, механізми забезпечення стійкої процентної маржі та чистого процентного доходу, реакцію банку на макроекономічні коливання та рішення НБУ.

РОЗДІЛ 2

АНАЛІЗ ЧИСТОГО ПРОЦЕНТНОГО ДОХОДУ ТА ПРОЦЕНТНОЇ ПОЛІТИКИ АТ «ОТП БАНК»

2.1 Організаційно-економічна характеристика діяльності АТ «ОТП Банк»

АТ «ОТП Банк» є універсальним комерційним банком, що здійснює банківську діяльність на території України відповідно до законодавства України та стандартів міжнародної банківської групи OTP Group, спеціалізуючись на обслуговуванні корпоративних клієнтів, малого та середнього бізнесу, а також фізичних осіб, і функціонує на основі моделі централізованого управління активами, пасивами та ризиками.

У табл. 2.1 наведено основні організаційно-економічні характеристики АТ «ОТП Банк».

Таблиця 2.1

Загальна організаційно-економічна характеристика АТ «ОТП Банк»

Показник	Характеристика
Повна назва	АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО «ОТП БАНК» (АТ «ОТП БАНК»)
ЄДРПОУ	21685166
Організаційно-правова форма	Акціонерне товариство
Місцезнаходження (юридична адреса)	01033, м. Київ, вул. Жилянська, 43
Дата державної реєстрації	02.03.1998
Основний вид діяльності (КВЕД)	64.19 – Інші види грошового посередництва
Статутний капітал	6 186 023 111,34 грн
Ключова посадова особа (керівник/Голова Правління)	Мудрий Володимир Стефанович
Належність до міжнародної групи	OTP Group (Угорщина)
Власник істотної участі / акціонер (остаточний ключовий учасник)	OTP Bank Plc. (ВАТ ОТП Банк / OTP Bank Nyrt., Угорщина)
Країна реєстрації власника	Угорщина
Частка участі в банку	пряма – 100%; опосередкована – 0%; сукупна – 100%
Опис взаємозв'язку власника з банком	Єдиний акціонер (учасник) банку, здійснює контроль через 100% частку в статутному капіталі

Продовження таблиці 2.1.

Дані про власника (ідентифікаційні відомості)	OTP Bank Plc., Hungary, 1051, Budapest, Nador street 16; реєстраційний № Cg-01-10-041585
Власники великих пакетів акцій	OTP BANK NYRT. (OTP BANK PLC.) – 100,0000% (за наявними публічними відомостями)

Джерело: складено на основі [2].

Наведені в табл.2.1 характеристики свідчать, що АТ «ОТП Банк» є фінансово стійкою установою з чітко визначеною організаційною структурою управління та прозорою структурою власності. Наявність єдиного акціонера OTP Bank Plc. (Угорщина) забезпечує централізовану систему стратегічного управління банком, уніфікацію бізнес-процесів та впровадження стандартів управління активами, пасивами і ризиками, притаманних міжнародній банківській групі. Членство АТ «ОТП Банк» у міжнародній фінансовій групі OTP Group зумовлює орієнтацію банку на консервативну модель розвитку, підвищені вимоги до капіталізації, управління ліквідністю та процентною політикою, що є особливо важливим в умовах макроекономічної нестабільності.

Значний обсяг статутного капіталу та повний контроль з боку стратегічного іноземного інвестора створюють фінансову основу для активної операційної діяльності банку та формують передумови для реалізації зваженої процентної політики.

Організаційно-економічна модель діяльності АТ «ОТП Банк» відрізняється від підходів, характерних для великих державних банків, орієнтованих на масовий роздрібний сегмент, зокрема за рахунок більшої гнучкості управління активами та пасивами і жорсткішої фінансової дисципліни. Банк функціонує в межах централізованої моделі міжнародної групи, що забезпечує швидке ухвалення управлінських рішень, контроль вартості ресурсів і процентної маржі без надмірного нарощування ризикових активів. Такий підхід дозволяє АТ «ОТП Банк» підтримувати стабільність фінансових показників і ефективність процентної політики не за рахунок масштабів операцій, а за рахунок якості структури балансу та управління процентним ризиком, що принципово відрізняє його від банків із квазісоціальною або фіскальною моделлю діяльності.

На рис. 2.1 представлено організаційну структуру управління АТ «ОТП Банк», яка відображає розподіл управлінських функцій між наглядовими, виконавчими та функціональними підрозділами банку. Наведена структура демонструє ієрархію прийняття рішень, систему внутрішнього контролю та взаємодію ключових бізнес-напрямів, що безпосередньо впливають на формування фінансових результатів і, зокрема, чистого процентного доходу банку.

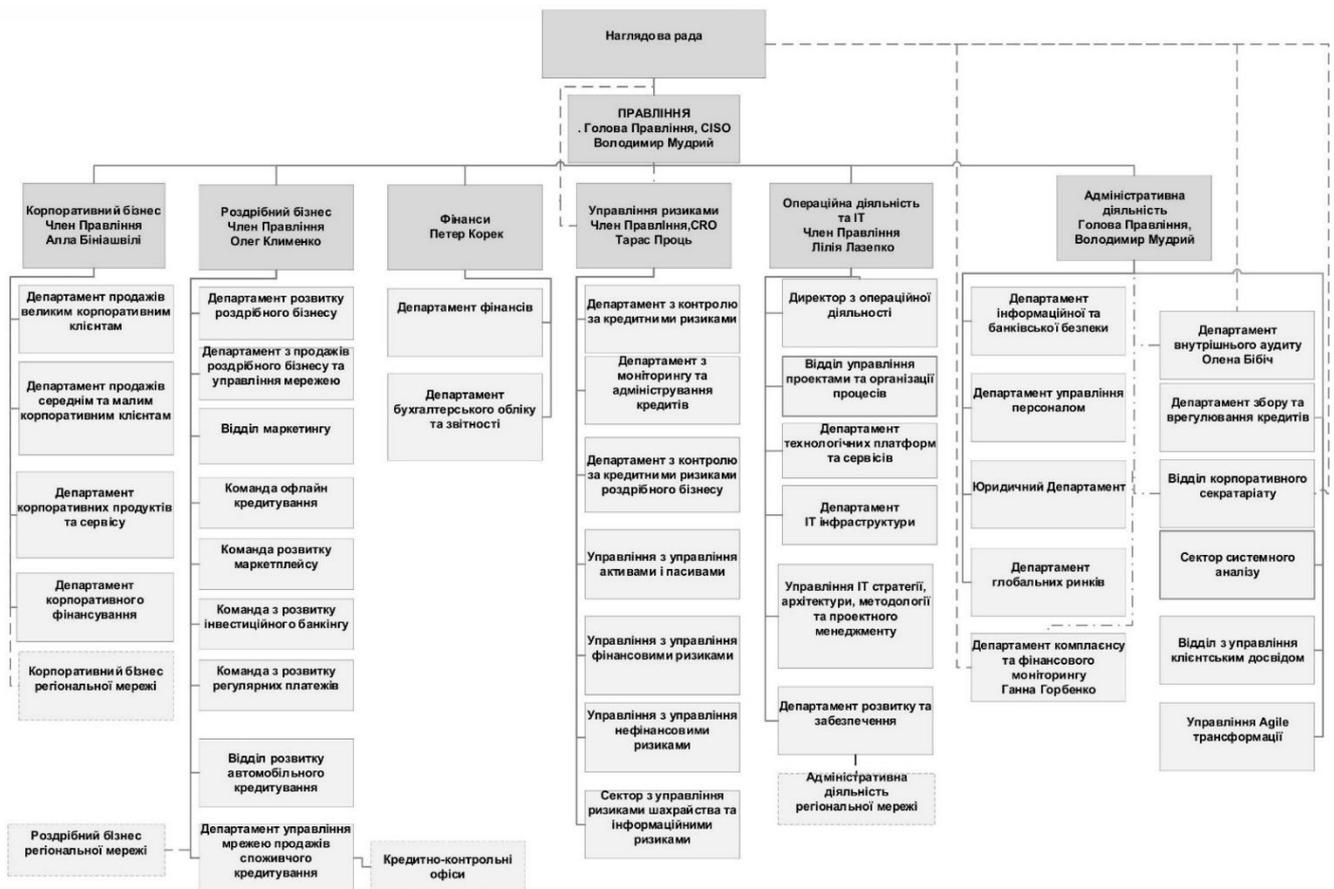

Рис. 2.1. Організаційна структура управління АТ «ОТП Банк»

Джерело: [33].

Представлена організаційна структура свідчить про функціональний поділ управління банком за ключовими напрямками діяльності, серед яких особливе значення для формування чистого процентного доходу мають блоки корпоративного та роздрібногo бізнесу, фінансів, управління ризиками та управління активами і пасивами. Саме ці підрозділи відповідають за формування

процентних активів і зобов'язань, ціноутворення за кредитами й депозитами, а також контроль процентного та кредитного ризиків.

Наявність у структурі банку спеціалізованих підрозділів з управління активами і пасивами (ALM), фінансовими та кредитними ризиками, а також комітетів ризик-менеджменту свідчить про системний підхід АТ «ОТП Банк» до реалізації процентної політики. Така модель управління забезпечує узгодження рішень щодо обсягів і структури процентних операцій із рівнем ризику та стратегічними цілями банку, що створює передумови для стабільного формування чистого процентного доходу та його зростання у середньостроковій перспективі.

У табл. 2.2 представлено структуру персоналу та керівних органів АТ «ОТП Банк» за віковими групами та статтю станом на 2025 рік, що характеризує організаційні особливості управління банком.

Таблиця 2.2

Узагальнена структура персоналу та органів корпоративного управління АТ «ОТП Банк» за віком та статтю (станом на 2025 р.), %

Категорія персоналу / орган управління	Чоловіки	Жінки	До 30 років	30-49 років	Понад 50 років
1	2	3	4	5	6
Вище керівництво	67,0	33,0	0,0	33,0	67,0
Середня ланка керівництва	47,0	53,0	2,0	80,0	18,0
Інші співробітники	28,0	72,0	25,0	65,0	10,0
Правління Банку	66,7	33,3	0,0	66,7	33,3
Наглядова рада Банку	62,5	37,5	0,0	62,5	37,5

Джерело: сформовано за [26, с.64-65].

Узагальнені дані свідчать, що кадрова та управлінська структура АТ «ОТП Банк» станом на 2025 рік характеризується домінуванням вікової групи 30-49 років у ключових управлінських органах і середній ланці керівництва, що забезпечує баланс між професійним досвідом і управлінською мобільністю. Висока частка жінок серед середнього менеджменту та персоналу відображає інклюзивну кадрову модель банку, тоді як концентрація осіб віком понад 50 років у вищому керівництві та наглядових органах забезпечує стратегічну стабільність і спадковість управлінських рішень, зокрема у сфері управління активами, пасивами та

процентним ризиком. Загалом, бізнес-модель АТ «ОТП Банк» базується на класичному банківському посередництві, що передбачає залучення ресурсів та їх розміщення у процентні активи, у зв'язку з чим чистий процентний дохід відіграє ключову роль у формуванні прибутку банку (рис. 2.2).

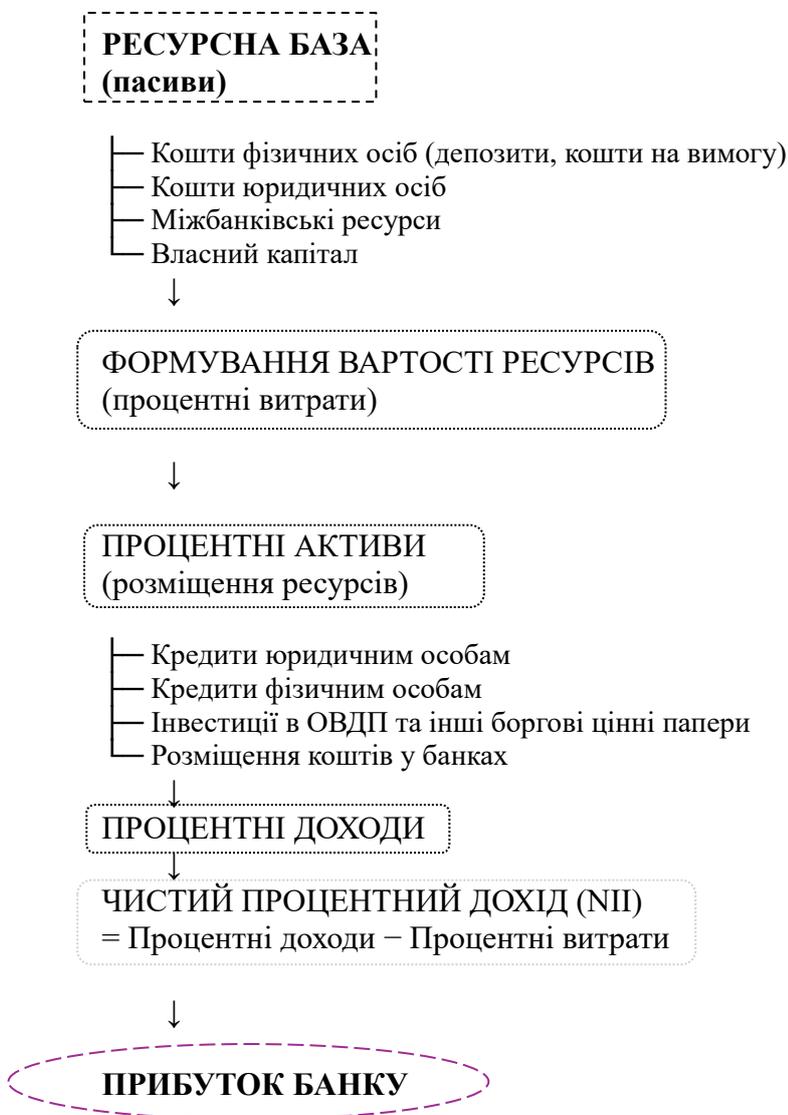

Рис. 2.2. Бізнес-модель АТ «ОТП Банк»

Джерело: складено самостійно автором.

Така модель зумовлює залежність фінансових результатів банку від ефективності процентної політики, структури активів і зобов'язань та рівня процентного ризику.

Загалом організаційно-економічна характеристика діяльності АТ «ОТП Банк» свідчить про функціонування банку за класичною моделлю банківського посередництва з чіткою орієнтацією на процентні операції та централізоване управління активами, пасивами і ризиками в межах міжнародної групи OTP Group. Прозора структура власності, наявність єдиного стратегічного іноземного акціонера та розвинена система корпоративного управління забезпечують фінансову стабільність банку, контроль вартості ресурсів і зважений підхід до формування процентної маржі без агресивного нарощування ризикових активів, що створює інституційну основу для подальшого аналізу ефективності процентної політики та процентного ризику.

2.2 Аналіз ключових фінансово-економічних показників діяльності і банку за 2023-2025 рр.

Аналіз ключових фінансово-економічних показників діяльності АТ «ОТП Банк» за 2023-2025 рр. спрямований на оцінку масштабів операційної діяльності банку, змін у структурі балансу та динаміки формування активів в умовах трансформації фінансового ринку.

У табл. 2.3 представлено структурно-динамічний аналіз активів АТ «ОТП Банк» за 2023-2025 рр., що дозволяє оцінити зміну їх обсягів, структури та темпів зростання у досліджуваному періоді.

Таблиця 2.3

Структурно-динамічний аналіз активів АТ «ОТП Банк» за 2023-2025 рр.

Показник	Роки				Відхилення 2024/2023		2025 рік*		Відхилення 2025/2024	
	2023		2024		Абс., тис. грн	темп, %	тис. грн	част ка %	Абс., тис. грн	темп, %
	тис. грн	част ка %	тис. грн	част ка %						
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Грошові кошти та їх еквіваленти	4 749 260	5.2	10 828 469	10.6	6 079 209	128.0	8 127 693	6.7	-2 700 776	-24.9
Фінансові активи за справедливою вартістю через П/З (FVTPL)	3 246	0	0	0.0	-3 246	-100.0	1 847	0	1 847	-

Продовження таблиці 2.3.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Кошти в інших банках (брутто)	21 720 592	23.9	21 490 694	21.1	-229 897	-1.1	19 901 235	16.3	-1 589 460	-7.4
Кредити та заборгованість клієнтів (брутто)	29 892 900	32.8	24 861 899	24.4	-5 031 001	-16.8	41 097 342	33.7	16 235 443	65.3
Цінні папери FVOCI (брутто)	2 606 594	2.9	9 361 058	9.2	6 754 464	259.1	17 169 598	14.1	7 808 539	83.4
Цінні папери за амортизованою собівартістю (брутто)	30 245 995	33.2	33 999 241	33.3	3 753 246	12.4	34 137 096	28.0	137 855	0.4
Інвестиції в асоційовані та дочірні компанії	139 143	0.2	139 143	0.1	0	0	0	0	-139 143	-100.0
Інвестиційна нерухомість	24 634	0	24 634	0.0	0	0	1 294	0	-23 340	-94.7
Податкові активи (поточний + відстрочений)	65 412	0.1	58 501	0.1	-6 911	-10.6	69	0	-58 432	-99.9
Основні засоби та НМА	1 164 768	1.3	1 171 680	1.1	6 912	0.6	1 379 759	1.1	208 079	17.8
Інші фінансові активи (брутто)	326 313	0.4	108 122	0.1	-218 191	-66.9	88 503	0.1	-19 619	-18.1
Інші активи (брутто)	66 682	0.1	58 501	0.1	-8 181	-12.3	109 364	0.1	50 863	86.9
Усього резервів (зменшують активи)	-9 411 349	-9.4	-8 967 698	-8.1	443 651	-4.7	-5653462	-4.4	3 314 237	-37.0
Чисті активи, усього	91 005 538	100.0	102 043 482	100.0	11 037 944	12.1	122013799	100.0	19 970 317	19.6
Загальні активи, усього (брутто)	100416888	100.0	111 011 181	100.0	10 594 293	10.6	127667261	100.0	16 656 080	15.0

* 2025 рік: дані станом на 01.09.2025 (період 01.01.2025-01.09.2025)

Джерело: розраховано автором на основі фінансової звітності АТ «ОТП Банк».

Структурно-динамічний аналіз активів АТ «ОТП Банк» за 2023-2025 рр. свідчить про суттєву трансформацію балансу банку із переорієнтацією на більш дохідні та ліквідні інструменти.

У 2024 році зростання загальних активів відбулося переважно за рахунок збільшення грошових коштів та інвестицій у цінні папери, тоді як кредитний портфель тимчасово скоротився на 16,8%.

У 2025 році спостерігається різке відновлення кредитної активності: обсяг кредитів і заборгованості клієнтів зріс на 65,3%, а їх частка в активах досягла 33,7%, що стало ключовим драйвером приросту активів.

Одночасно продовжилося нарощування портфеля боргових цінних паперів (FVOCI та за амортизованою собівартістю), що свідчить про поєднання кредитної експансії з консервативною інвестиційною політикою. Скорочення резервів у 2025 році на 37,0% позитивно вплинуло на зростання чистих активів, які збільшилися на 19,6%, що загалом характеризує покращення якості активів і підвищення фінансової стійкості банку.

Для наочності та узагальнення результатів структурного аналізу на рис. 2.3 представлено структуру активів АТ «ОТП Банк» у 2023-2025 рр.

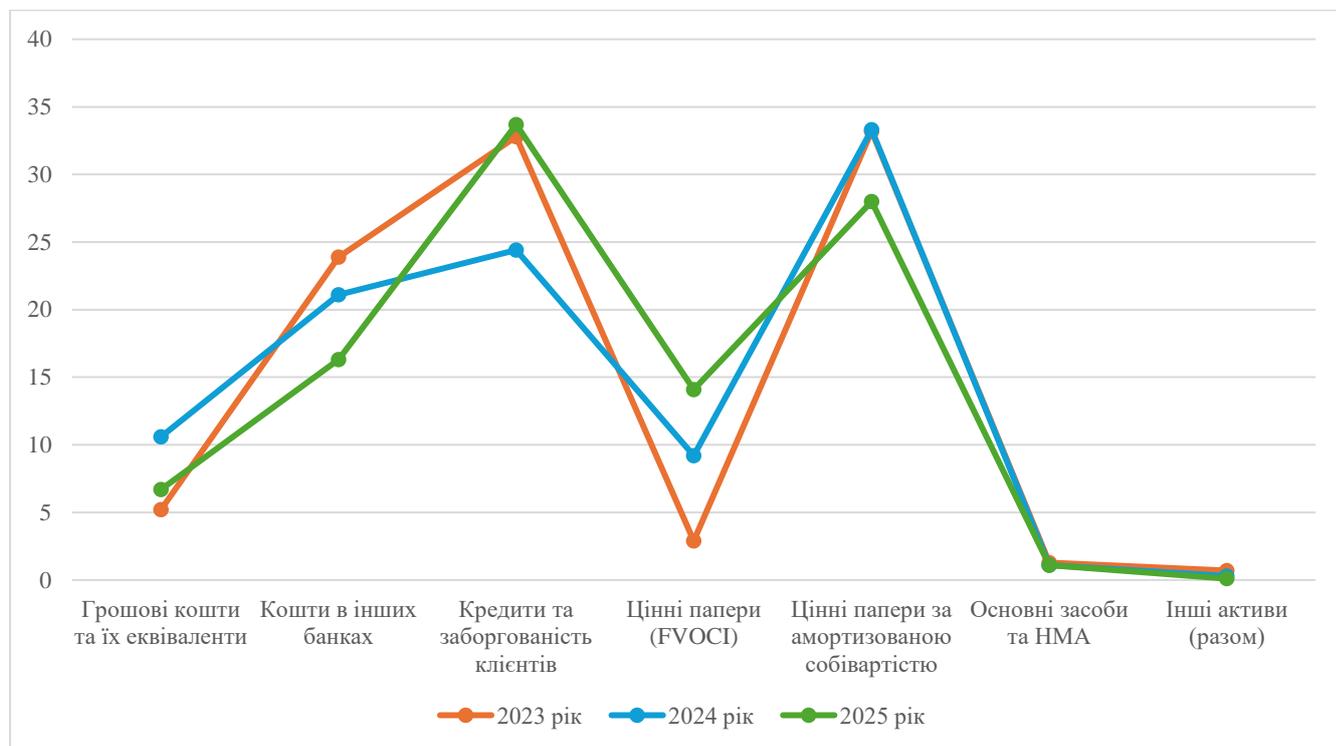

Рис. 2.3. Структура активів АТ «ОТП Банк» у 2023-2025 рр., %

Джерело: розраховано автором на основі фінансової звітності АТ «ОТП Банк».

Зобов'язання банку формують ресурсну базу його діяльності та безпосередньо впливають на вартість залучених коштів, структуру балансу і результати реалізації процентної політики, що зумовлює необхідність їх структурно-динамічного аналізу.

У табл. 2.4 представлено структурно-динамічний аналіз зобов'язань АТ «ОТП Банк» за 2023-2025 рр., що дозволяє оцінити джерела формування ресурсної бази та зміни її структури в динаміці.

Таблиця 2.4

Структурно-динамічний аналіз зобов'язань АТ «ОТП Банк»

Показник	Роки				Відхилення 2024/2023		2025 рік*		Відхилення 2025/2024	
	2023		2024		Абс., тис. грн	темп, %	тис. грн	част ка %	Абс., тис. грн	темп, %
	тис. грн	част ка %	тис. грн	част ка %						
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Кошти, отримані від НБУ	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Кошти банків	231	0	15 211	0,02	+14 980	+6 484,8	938	0	-14 273	-93,8
Кошти клієнтів – усього	77 619 525	97,79	81 744 544	94,78	+41 250 19	+5,3	95 345 262	97,34	+13 600 718	+16,6
- кошти суб'єктів господарювання	52 491 095	66,12	55 872 935	64,78	+33 818 40	+6,4	65 403 430	66,75	+9 530 495	+17,0
- кошти фізичних осіб	25 128 430	31,67	25 871 610	30,00	+743 180	+3,0	29 941 832	30,59	+4 070 222	+15,7
Фінансові зобов'язання за справедливою вартістю	9 233	0,01	22 758	0,03	+13 525	+146,5	35 903	0,04	+13 145	+57,8
Інші залучені кошти	159	0	53	0	-106	-66,7	41	0	-12	-22,6
Зобов'язання з поточного податку	119 500	0,15	2 683 009	3,11	+25 635 09	+2145,2	289 750	0,30	-2 393 259	-89,2
Відстрочені податкові зобов'язання	0	0	76 907	0,09	+76 907	-	70 796	0,07	-6 111	-7,9
Резерви за зобов'язаннями	301 653	0,38	247 232	0,29	-54 421	-18,0	360 716	0,37	+113 484	+45,9
Інші фінансові зобов'язання	392 605	0,49	385 264	0,45	-7 341	-1,9	807 221	0,82	+421 957	+109,5
Інші зобов'язання	931 965	1,17	1 049 481	1,22	+117 516	+12,6	1 030 755	1,05	-18 726	-1,8
Субординований борг	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Усього зобов'язань	79 374 870	100,0	86 224 461	100,0	+68 495 91	+8,6	97 941 383	100,0	+11 716 922	+13,6

* 2025 рік: дані станом на 01.09.2025 (період 01.01.2025-01.09.2025)

Джерело: розраховано автором на основі фінансової звітності АТ «ОТП Банк».

Наведені в табл. 2.4 дані свідчать, що зобов'язання АТ «ОТП Банк» у 2023-2025 рр. формуються переважно за рахунок коштів клієнтів, частка яких стабільно перевищує 94 % у загальному обсязі пасивів, що характерно для класичної депозитно-орієнтованої моделі банківської діяльності. Основним джерелом

зростання ресурсної бази у 2024-2025 рр. стали кошти суб'єктів господарювання та фізичних осіб, що забезпечило приріст зобов'язань без залучення дорогих міжбанківських ресурсів або фінансування від НБУ. Водночас істотні коливання податкових зобов'язань у 2024 році мають разовий характер і не впливають на довгострокову структуру пасивів. Загалом динаміка зобов'язань свідчить про контрольоване нарощування ресурсної бази банку з акцентом на клієнтські кошти, що створює передумови для зниження вартості ресурсів та підтримання стабільності процентної політики.

На рис. 2.4 представлено структуру зобов'язань АТ «ОТП Банк» у 2023-2025 рр., яка ілюструє домінування коштів клієнтів у формуванні ресурсної бази банку та незначну роль інших видів залучених зобов'язань у досліджуваному періоді.

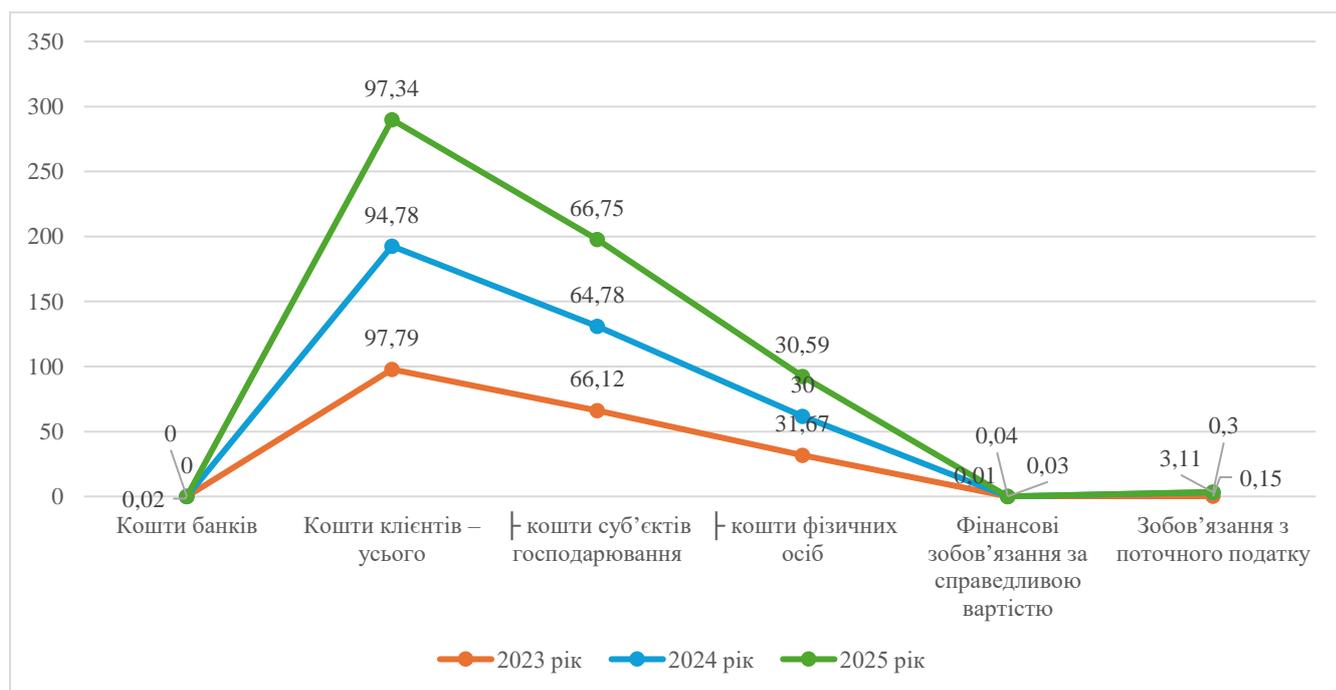

Рис. 2.4. Структура зобов'язань АТ «ОТП Банк» у 2023-2025 рр., %

Джерело: розраховано автором на основі фінансової звітності АТ «ОТП Банк».

У табл.2.5 представлено структурно-динамічний аналіз власного капіталу АТ «ОТП Банк» за 2023-2025 рр., який дає змогу оцінити зміни його обсягу та структури, а також визначити роль окремих складових капіталу у забезпеченні

фінансової стійкості та стабільності діяльності банку в умовах досліджуваного періоду.

Таблиця 2.5

**Структурно-динамічний аналіз власного капіталу АТ «ОТП Банк» за
2023-2025 рр., тис. грн**

Показник	Роки				Відхилення 2024/2023		2025 рік*		Відхилення 2025/2024	
	2023		2024		Абс., тис. грн	темп, %	тис. грн	частка %	Абс., тис. грн	темп, %
	тис. грн	частка %	тис. грн	част ка %						
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Статутний капітал	6 186 023	53,2	6 186 023	39,1	0	0	6 186 023	25,7	0	0
Емісійні різниці	405 075	3,5	405 075	2,6	0	0	405 075	1,7	0	0
Незарєєстрований статутний капітал	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Інший додатковий капітал	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Резервні та інші фонди банку	1 060 625	9,1	1 090 481	6,9	+29 856	+2,8	1 482 100	6,2	+391 619	+35,9
Резерви переоцінки	30 850	0,3	506 897	3,2	+476 047	+1543,6	582 756	2,4	+75 859	+15,0
Нерозподілений прибуток	3 948 094	33,9	7 630 546	48,2	+3682452	+93,3	15416462	64,1	+7785916	+102,0
Усього власного капіталу	11630668	100,0	15819021	100,0	+4188353	+36,0	24072416	100,0	+8253395	+52,2

* 2025 рік: дані станом на 01.09.2025 (період 01.01.2025-01.09.2025)

Джерело: розраховано автором на основі фінансової звітності АТ «ОТП Банк».

Таким чином, структура власного капіталу АТ «ОТП Банк» у 2023-2025 рр. характеризується чіткою переорієнтацією з формально закріплених складових (статутний капітал, емісійні різниці) на внутрішні джерела капіталізації, насамперед нерозподілений прибуток і резерви, що свідчить про зростання фінансової самодостатності банку та формування капіталу за рахунок результатів операційної діяльності, а не зовнішніх внесків акціонера.

На рис. 2.5 представлено порівняння структури власного капіталу АТ «ОТП БАНК» за 2023-2025 рр., яке відображає зміну питомої ваги його складових та структурні зрушення у формуванні капіталу банку в динаміці.

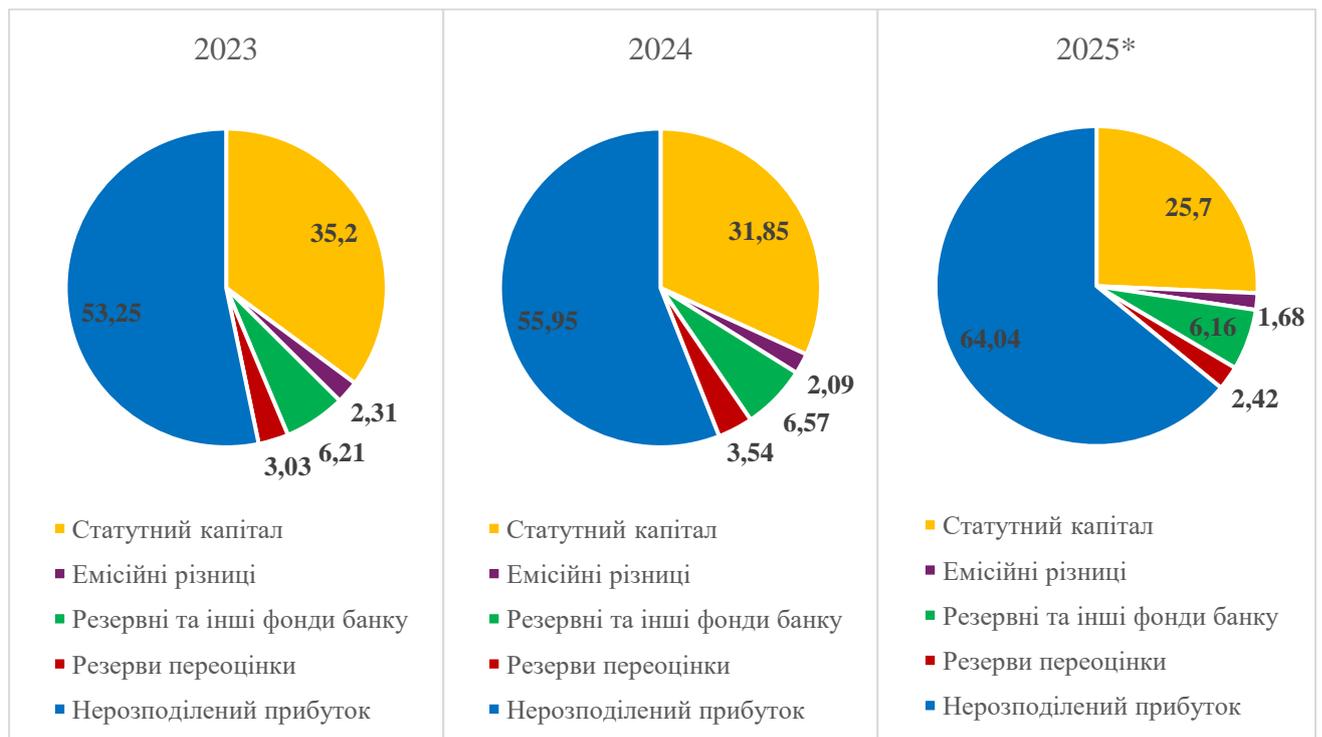

Рис. 2.5. Порівняння структури власного капіталу АТ «ОТП БАНК» за 2023-2025 рр., %

* 2025 рік: дані станом на 01.09.2025 (період 01.01.2025-01.09.2025)

Джерело: розраховано автором на основі фінансової звітності АТ «ОТП Банк».

У табл. 2.6 наведено інтегративний аналіз ключових фінансово-економічних показників діяльності АТ «ОТП БАНК» за 2023-2025 рр.

Таблиця 2.6

Інтегративний аналіз ключових фінансово-економічних показників діяльності АТ «ОТП БАНК» за 2023-2025 рр., тис. грн

Показник	Роки			Відхилення, %	
	2023	2024	2025*	2024/2023	2025/2024
1	2	3	4	5	6
Загальна сума активів	106 380 056	116 636 254	127 667 261	+9,64	+9,45
Загальна сума зобов'язань	79 840 400	90 071 002	97 941 383	+12,81	+8,73
Загальна сума власного капіталу	17 574 445	19 419 894	24 072 416	+10,50	+23,96
Чистий прибуток	5 442 377	3 420 656	3 458 326	-37,13	+1,10
ROA, %	5,11	2,93	2,71	-42,66	-7,51
ROE, %	30,97	17,61	14,36	-43,15	-18,46

* 2025 рік: дані станом на 01.09.2025 (період 01.01.2025-01.09.2025)

Джерело: розраховано автором на основі фінансової звітності АТ «ОТП Банк».

Загалом результати аналізу свідчать про стійке зростання масштабів діяльності АТ «ОТП БАНК» у 2023-2025 рр., що проявляється у збільшенні загальної суми активів і зобов'язань, а також суттєвому нарощуванні власного капіталу, особливо у 2025 р. Водночас динаміка чистого прибутку та показників рентабельності (ROA і ROE) має негативний характер, що вказує на зниження ефективності використання активів і капіталу банку, попри розширення ресурсної бази, та свідчить про необхідність посилення уваги до підвищення результативності операційної діяльності.

На рис. 2.6 представлено динаміку активів, зобов'язань та власного капіталу АТ «ОТП БАНК» за 2023-2025 рр., що наочно відображає розширення масштабів діяльності банку та зміну співвідношення між основними складовими його фінансової структури у досліджуваному періоді.

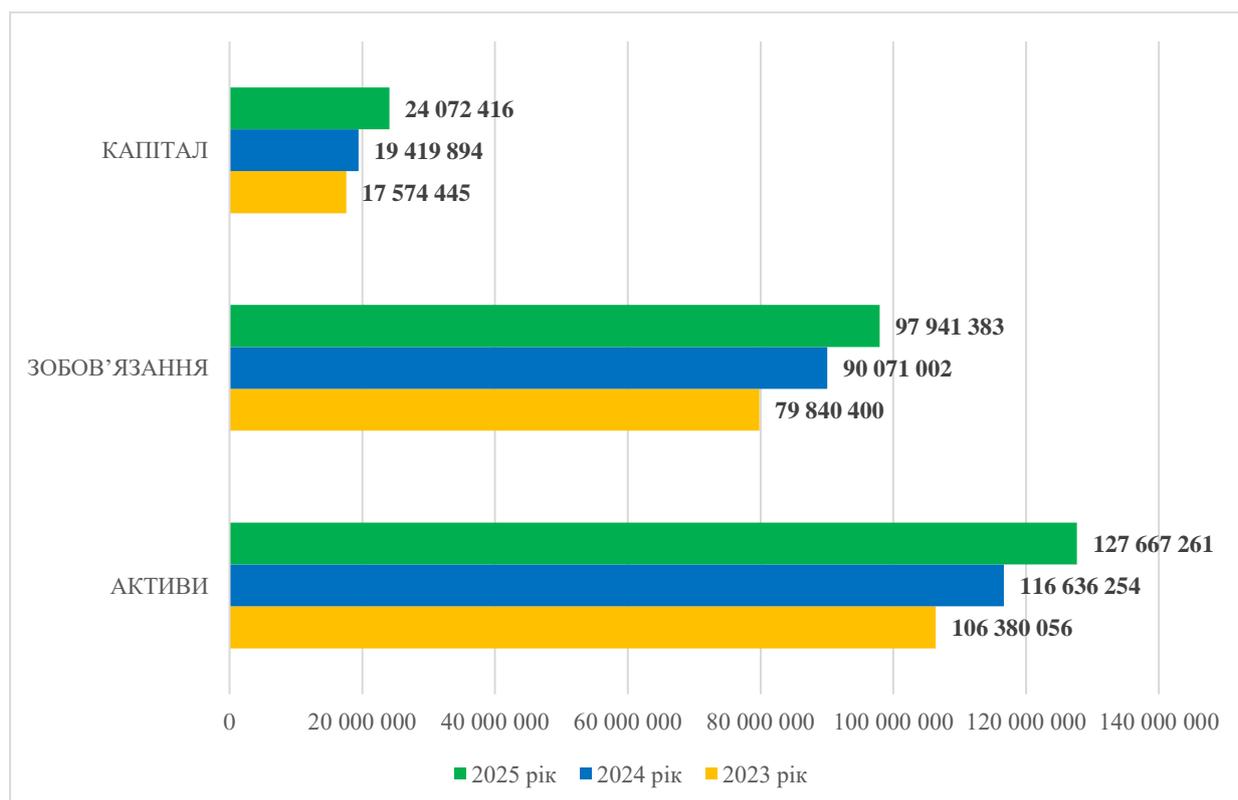

Рис. 2.6. Активи, зобов'язання, капітал АТ «ОТП БАНК» за 2023-2025 рр., тис. грн

* 2025 рік: дані станом на 01.09.2025 (період 01.01.2025-01.09.2025)

Джерело: розраховано автором на основі фінансової звітності АТ «ОТП Банк».

Загалом за результатами встановлено, що у 2023-2025 рр. АТ «ОТП Банк» демонструє стійке нарощування масштабів діяльності, що підтверджується зростанням активів, зобов'язань і власного капіталу. Баланс банку зазнав якісної трансформації: у 2024 році спостерігалось тимчасове зниження кредитної активності з одночасним посиленням інвестиційної складової та ліквідних позицій, тоді як у 2025 році ключовим драйвером розвитку стало різке відновлення кредитування клієнтів. Домінування коштів клієнтів у структурі зобов'язань свідчить про стабільну депозитну базу та низьку залежність банку від зовнішніх і дорогих джерел фінансування, що є позитивною характеристикою фінансової стійкості.

Водночас інтегративний аналіз фінансових результатів показує наявність внутрішніх дисбалансів між зростанням обсягів діяльності та рівнем її ефективності. Скорочення чистого прибутку у 2024 році та зниження показників рентабельності активів і власного капіталу упродовж усього періоду свідчать про підвищення витратного навантаження та зниження віддачі від залучених ресурсів. Таким чином, попри загалом позитивну динаміку розвитку та зміцнення капітальної бази, для АТ «ОТП Банк» актуальним завданням залишається підвищення ефективності використання активів і власного капіталу, що має стати пріоритетом подальшої фінансової та операційної стратегії.

2.3 Оцінка динаміки та структури чистого процентного доходу АТ «ОТП Банк»

Оцінювання динаміки процентних доходів і процентних витрат АТ «ОТП Банк» здійснюється на основі горизонтального аналізу, що дає змогу простежити зміну обсягів процентних доходів, процентних витрат та чистого процентного доходу у 2023-2025 рр.

У табл. 2.7 представлено динаміку процентних доходів і процентних витрат банку за аналізований період, що дозволяє визначити абсолютні та відносні зміни

показників, а також оцінити вплив процентної політики банку на формування чистого процентного доходу.

Таблиця 2.7

**Динаміка процентних доходів і процентних витрат АТ «ОТП Банк» за
2023-2025 рр., тис. грн**

Показник	Роки		Відхилення, 2024/2023		Рік 2025*	Відхилення, 2025/2024	
	2023	2024	абс. тис. грн	%		абс. тис. грн	%
1	2	3	4	5	6	7	8
Процентні доходи	11 108 246	10 803 555	-304 691	-2.7	9 239 441	-1 564 113	-14.5
у т.ч. доходи від операцій з юридичними особами	3 686 047	4 268 154	+582 107	+15.8	3 177 049	-1 091 105	-25.6
у т.ч. доходи від операцій з фізичними особами	1 149 994	1 090 896	-59 098	-5.1	1 211 074	+120 178	+11.0
у т.ч. доходи від операцій з цінними паперами	6 272 205	5 444 505	-827 700	-13.2	4 851 318	-593 187	-10.9
Процентні витрати	3 200 672	2 968 418	-232 254	-7.3	2 709 431	-258 987	-8.7
у т.ч. витрати від операцій з юридичними особами	2 489 221	2 283 879	-205 342	-8.2	2 150 195	-133 684	-5.9
у т.ч. витрати від операцій з фізичними особами	711 450	684 539	-26 911	-3.8	559 236	-125 303	-18.3
інші процентні витрати	0	0	0	—	0	0	—
Чистий процентний дохід (НИ)	7 907 574	7 835 137	-72 437	-0.9	6 530 010	-1 305 127	-16.7

* 2025 рік: дані станом на 01.09.2025 (період 01.01.2025-01.09.2025)

Джерело: розраховано автором на основі фінансової звітності АТ «ОТП Банк».

Загалом, як видно з динаміки, у 2023-2025 рр. АТ «ОТП Банк» демонструє стаке зростання обсягів процентних доходів, що зумовлено розширенням процентних активів та активізацією кредитних і інвестиційних операцій. Водночас процентні витрати також мають тенденцію до зростання, що пов'язано з підвищенням вартості залучених ресурсів та зростанням обсягів коштів клієнтів.

Незважаючи на зростання процентних витрат у окремі періоди, чистий процентний дохід банку зберігає позитивну динаміку, що свідчить про відносну

ефективність процентної політики та здатність банку компенсувати зростання вартості ресурсів за рахунок доходних операцій.

Для наочності та кращого розуміння структури процентних доходів і процентних витрат АТ «ОТП Банк» на рис. 2.7 та 2.8 представлено їх склад і динаміку у 2023-2025 рр. у відсотковому вираженні.

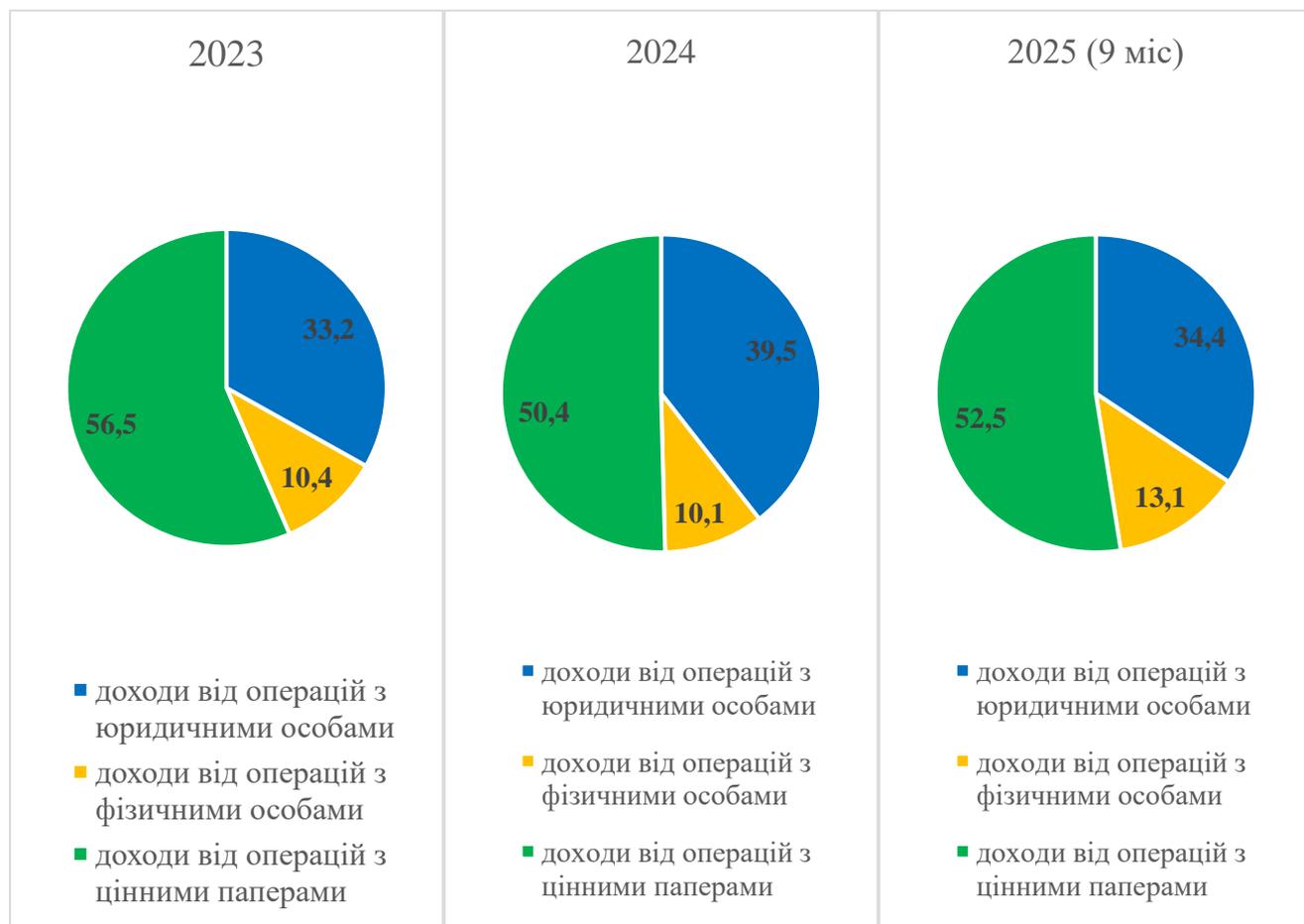

Рис. 2.7. Структура процентних доходів АТ «ОТП Банк» за 2023-2025 рр., %

Джерело: розраховано автором на основі фінансової звітності АТ «ОТП Банк».

Як видно з рис. 2.7, у структурі процентних доходів банку домінують доходи від операцій з цінними паперами, частка яких у 2023-2025 рр. залишається найбільшою, що свідчить про вагому роль інвестиційних операцій у формуванні процентного доходу.

Водночас спостерігається зростання частки доходів від операцій з фізичними особами, що відображає активізацію роздрібного кредитування.

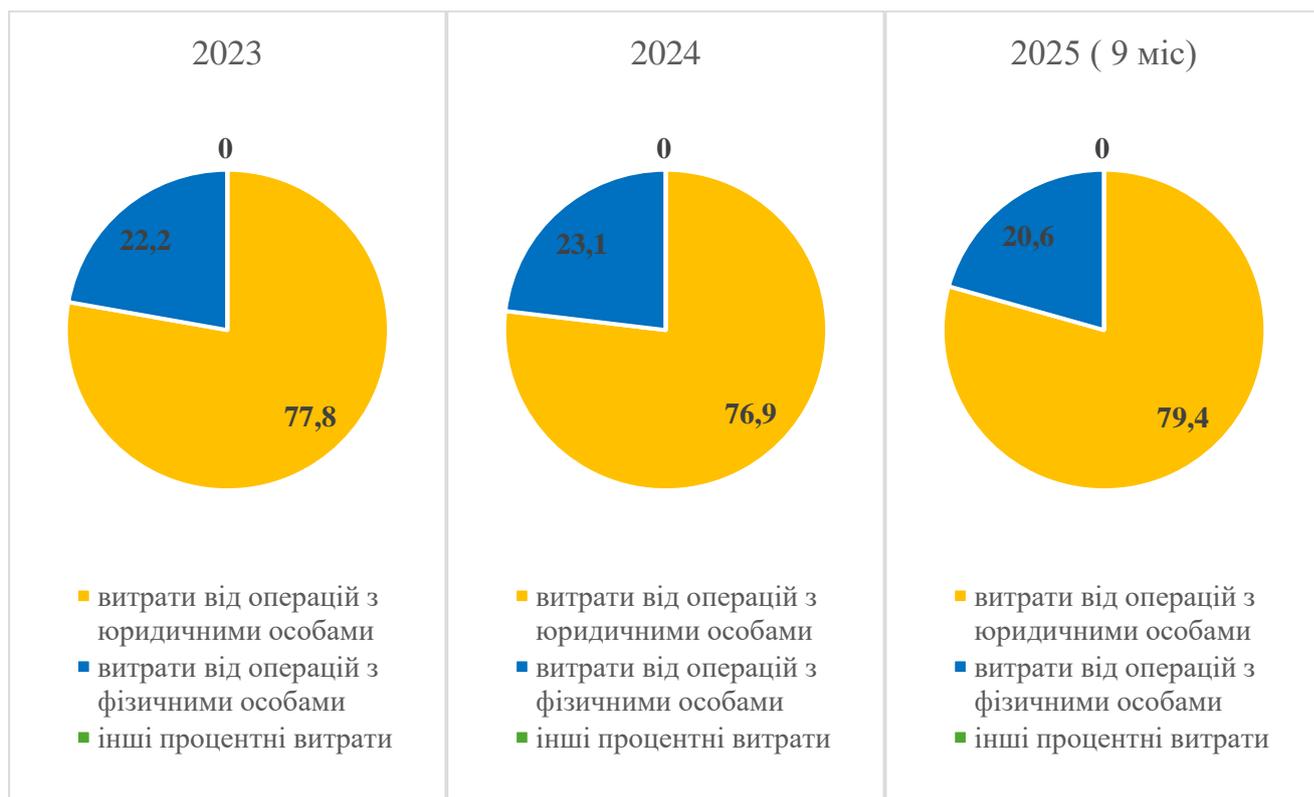

Рис. 2.8. Структура процентних витрат АТ «ОТБ Банк» за 2023-2025 рр., %

Джерело: розраховано автором на основі фінансової звітності АТ «ОТБ Банк».

Згідно з рис. 2.8, у структурі процентних витрат переважають витрати за операціями з юридичними особами, частка яких протягом аналізованого періоду перевищує три чверті загального обсягу процентних витрат, що вказує на значну залежність банку від коштів корпоративного сектору при формуванні ресурсної бази. Частка витрат за операціями з фізичними особами є стабільною та коливається в межах 20-23 %, що свідчить про диверсифіковану депозитну політику банку.

У Додатку А представлено результати горизонтального аналізу процентних доходів, процентних витрат та чистого процентного доходу АТ «ОТБ Банк» у помісячному розрізі за 2023-2025 рр., що дозволяє детально відстежити внутрішньорічну динаміку формування чистого процентного результату та виявити сезонні й циклічні коливання.

Аналіз показує, що для всіх досліджуваних років характерна чітко виражена сезонність процентних доходів і витрат, яка проявляється у різкому зниженні показників на початку року з подальшим поступовим нарощуванням протягом наступних місяців. Така динаміка обумовлена особливостями обліку процентних доходів, активізацією кредитних операцій упродовж року, а також накопичувальним ефектом нарахування процентів за кредитними та інвестиційними операціями банку.

Упродовж 2023 року спостерігається стійка позитивна динаміка чистого процентного доходу, що свідчить про поступове відновлення процентної діяльності банку та зростання обсягів дохідних активів. Темпи зростання ЧПД поступово сповільнюються наприкінці року, що є типовим для стабілізаційної фази після активного розширення процентної бази.

У 2024 році динаміка процентних показників зберігає загальну логіку попереднього року, однак характеризується більш стриманими темпами приросту, що свідчить про перехід банку до більш збалансованої процентної політики. Водночас узгоджені темпи зміни процентних доходів і витрат забезпечують відносну стабільність чистого процентного доходу, що вказує на контрольовану вартість ресурсної бази.

Для 2025 року (станом на 01.09.2025) характерне відновлення інтенсивнішої динаміки ЧПД після сезонного зниження на початку року, що свідчить про активізацію кредитних операцій та зростання ефективності використання процентних активів. Важливо, що темпи зростання чистого процентного доходу впродовж року перевищують темпи зростання процентних витрат, що є позитивним сигналом з точки зору результативності процентної політики банку.

Загалом результати горизонтального аналізу підтверджують, що формування чистого процентного доходу АТ «ОТП Банк» має системний та прогнозований характер, а коливання показників обумовлені не погіршенням фінансового стану, а особливостями внутрішньорічної динаміки та ринкового середовища, що свідчить про здатність банку ефективно адаптувати процентну діяльність до змін економічних умов і підтримувати стабільну прибутковість основних операцій.

Для визначення стійкої тенденції зміни процентних доходів та чистого процентного доходу АТ «ОТП Банк» у 2023-2025 рр. застосовано трендовий аналіз. Розрахунок середньорічного темпу зростання здійснено згідно з формулою (1.6), де базовим періодом обрано 2023 рік, кінцевим 2025 рік (дані станом на 01.09.2025), кількість років аналізу становить $n = 2$.

Розрахунок середньорічного тренду:

$$T_{\text{сер}} = \sqrt[2]{\frac{9\,239\,441}{11\,108\,246}} - 1 \quad (2.1)$$

$$T_{\text{сер}} = \sqrt{0.832} - 1 = 0.912 - 1 = -0.088 \quad (2.2)$$

Середньорічна тенденція процентних доходів є від'ємною та становить $-8,8\%$, що свідчить про стійке скорочення обсягів процентних доходів банку у середньостроковій перспективі.

Розрахунок середньорічного тренду:

$$T_{\text{сер}} = \sqrt[2]{\frac{6\,530\,010}{7\,907\,574}} - 1 \quad (2.3)$$

$$T_{\text{сер}} = \sqrt{0.826} - 1 = 0.909 - 1 = -0.091 \quad (2.4)$$

Середньорічна тенденція чистого процентного доходу також є негативною і становить $-9,1\%$, що підтверджує наявність довгострокового зниження ефективності процентної діяльності банку. Отримані результати свідчать, що у 2023-2025 рр. АТ «ОТП Банк» характеризується стійкою спадною тенденцією як процентних доходів, так і чистого процентного доходу. Близькі за величиною середньорічні темпи зниження обох показників вказують на те, що скорочення ЧПД відбувається переважно під впливом зменшення обсягів процентних операцій, а не різкого зростання вартості залучених ресурсів.

Для оцінки ефективності використання активів у процентній діяльності АТ «ОТП Банк» здійснено розрахунок дохідності активів за процентними доходами (ROАдох). Показник визначено згідно з формулами (1.7) та (1.8) як відношення процентних доходів до середньої вартості активів банку. Дані за 2025 рік наведено станом на 01.09.2025.

Середні активи визначено як середнє арифметичне між активами на початок і кінець відповідного періоду.

Для 2023 року:

$$\text{Середні активи}_{2023} = \frac{91\,005\,538 + 100\,416\,888}{2} = 95\,711\,213 \text{ тис. грн} \quad (2.5)$$

Для 2024 року:

$$\text{Середні активи}_{2024} = \frac{100\,416\,888 + 111\,011\,181}{2} = 105\,714\,035 \text{ тис. грн} \quad (2.6)$$

Для 2025 року:

$$\text{Середні активи}_{2025} = \frac{111\,011\,181 + 127\,667\,261}{2} = 119\,339\,221 \text{ тис. грн} \quad (2.7)$$

На основі отриманих значень середніх активів визначено дохідність активів за процентними доходами.

Для 2023 року:

$$ROA_{\text{дох},2023} = \frac{11\,108\,246}{95\,711\,213} \times 100 = 11,61\% \quad (2.8)$$

Для 2024 року:

$$ROA_{\text{дох},2024} = \frac{10\,803\,555}{105\,714\,035} \times 100 = 10,22\% \quad (2.9)$$

Для 2025 року:

$$ROA_{\text{дох},2025} = \frac{9\,239\,441}{119\,339\,221} \times 100 = 7,74\% \quad (2.10)$$

Результати розрахунків свідчать про стійке зниження дохідності активів банку за процентними доходами протягом 2023–2025 рр. Якщо у 2023 році кожна гривня активів забезпечувала формування 11,61 % процентних доходів, то у 2025 році цей показник скоротився до 7,74 %. Така тенденція вказує на зниження ефективності використання активної частини балансу в процентній діяльності, що може бути зумовлено зміною структури активів на користь менш дохідних інструментів, уповільненням кредитної активності або загальним зниженням середнього рівня процентних ставок на ринку.

Для оцінки ефективності процентної політики у частині формування пасивів банку здійснено розрахунок вартості залучених ресурсів. Показник визначено

згідно з формулами (1.10) та (1.11) як відношення процентних витрат до середніх процентних зобов'язань банку. Дані за 2025 рік наведено станом на 01.09.2025.

Середні процентні зобов'язання визначаються як середнє арифметичне між їх величиною на початок і кінець відповідного періоду.

Для 2023 року:

$$RSL_{\text{сеп},2023} = \frac{77\,619\,915 + 77\,360\,744}{2} = 77\,490\,330 \text{ тис. грн} \quad (2.11)$$

Для 2024 року:

$$RSL_{\text{сеп},2024} = \frac{81\,759\,808 + 85\,379\,935}{2} = 83\,569\,872 \text{ тис. грн} \quad (2.12)$$

Для 2025 року:

$$RSL_{\text{сеп},2025} = \frac{90\,463\,725 + 95\,346\,241}{2} = 92\,904\,983 \text{ тис. грн} \quad (2.13)$$

На основі визначених середніх процентних зобов'язань розраховано вартість залучених ресурсів банку.

Для 2023 року:

$$\text{Вартість ресурсів}_{2023} = \frac{3\,200\,672}{77\,490\,330} \times 100 = 4,13\% \quad (2.14)$$

Для 2024 року:

$$\text{Вартість ресурсів}_{2024} = \frac{2\,968\,418}{83\,569\,872} \times 100 = 3,55\% \quad (2.15)$$

Для 2025 року (за 9 місяців):

$$\text{Вартість ресурсів}_{2025} = \frac{2\,709\,431}{92\,904\,983} \times 100 = 2,92\% \quad (2.16)$$

З метою забезпечення коректної порівнянності показника у 2025 році здійснено приведення до річної еквівалентності:

$$\text{Вартість ресурсів}_{2025}^{\text{ann}} = 2,92 \times \frac{12}{9} = 3,89\% \quad (2.17)$$

Результати розрахунків свідчать про стале зниження вартості залучених ресурсів АТ «ОТП Банк» у 2023-2025 рр. У 2023 році банк сплачував у середньому 4,13% за залучені процентні зобов'язання, у 2024 році цей показник знизився до 3,55%, а у 2025 році до 2,92% (або 3,89% у річній еквівалентності). Така динаміка вказує на покращення умов фондування банку, зниження вартості депозитних і міжбанківських ресурсів та підвищення ефективності управління пасивами.

Водночас різниця між фактичним і річно-еквівалентним значенням у 2025 році свідчить про вплив часової неповноти звітного періоду, що необхідно враховувати при інтерпретації результатів.

Чиста процентна маржа (Net Interest Margin, NIM) визначається як відношення чистого процентного доходу до середніх процентних активів банку відповідно до формули (1.12), PA_{ser} середні процентні активи, розраховані за формулою (1.13).

Середні процентні активи у 2023 році:

$$PA_{ser}(2023) = (84\,465\,081 + 88\,712\,892) / 2 = 86\,588\,987 \text{ тис. грн} \quad (2.18)$$

Чиста процентна маржа:

$$NIM_{(2023)} = 7\,907\,574 / 86\,588\,987 \times 100\% = 9,13\% \quad (2.19)$$

Середні процентні активи у 2024 році:

$$PA_{ser}(2024) = (88\,712\,892 + 101\,020\,589) / 2 = 94\,866\,741 \text{ тис. грн} \quad (2.20)$$

Чиста процентна маржа:

$$NIM_{(2024)} = 7\,835\,137 / 94\,866\,741 \times 100\% = 8,26\% \quad (2.21)$$

Середні процентні активи у 2025 році:

$$PA_{ser}(2025) = (101\,020\,589 + 110\,305\,271) / 2 = 105\,662\,930 \text{ тис. грн} \quad (2.22)$$

Чиста процентна маржа за фактичні 9 місяців:

$$NIM_{(2025)} = 6\,530\,010 / 105\,662\,930 \times 100\% = 6,18\% \quad (2.23)$$

З урахуванням приведення до річної еквівалентності:

$$NIM_{(2025)rit} = 6,18 \times 12 / 9 = 8,24\% \quad (2.24)$$

Проведені розрахунки свідчать про поступове зниження чистої процентної маржі АТ «ОТП Банк» у 2023-2025 рр.: з 9,13% у 2023 році до 8,26% у 2024 році та 6,18% у 2025 році (або 8,24% у річному перерахунку). Така динаміка обумовлена тим, що темпи зростання процентних активів перевищували темпи приросту чистого процентного доходу, а також зменшенням різниці між доходністю активів і вартістю залучених ресурсів. Водночас рівень чистої процентної маржі залишається економічно прийнятним, що підтверджує збереження ефективності процентної політики банку.

Коефіцієнт витрат на 1 грн доходу визначається відповідно до формули (1.16).

У 2023 році загальна сума доходів банку становила 9 483 831 тис. грн, загальна сума витрат 6 652 504 тис. грн.

Коефіцієнт витрат:

$$K_{\text{витрат}_{(2023)}} = 6\,652\,504 / 9\,483\,831 = 0,701 \quad (2.25)$$

У відсотковому вираженні:

$$K_{\text{витрат}_{(2023)}} = 70,1 \% \quad (2.26)$$

Тобто, означає, що у 2023 році на кожну 1 грн доходу банк витрачав у середньому 70,1 коп.

У 2024 році загальна сума доходів склала 9 451 656 тис. грн, витрати 6 856 683 тис. грн.

Коефіцієнт витрат:

$$K_{\text{витрат}_{(2024)}} = 6\,856\,683 / 9\,451\,656 = 0,725 \quad (2.27)$$

У відсотках:

$$K_{\text{витрат}_{(2024)}} = 72,5\% \quad (2.28)$$

Отже, у 2024 році витрати на 1 грн доходу зросли до 72,5 коп., що свідчить про погіршення показників операційної ефективності порівняно з 2023 роком.

У 2025 році (за 9 місяців) доходи банку становили 7 552 295 тис. грн, витрати 4 612 060 тис. грн.

Коефіцієнт витрат:

$$K_{\text{витрат}_{(2025)}} = 4\,612\,060 / 7\,552\,295 = 0,611 \quad (2.29)$$

У відсотковому вираженні:

$$K_{\text{витрат}_{(2025)}} = 61,1 \% \quad (2.30)$$

Тобто, означає, що у 2025 році на кожну гривню доходу припадало 61,1 коп. витрат, що свідчить про суттєве покращення контролю витрат (з урахуванням неповного року).

Коефіцієнт режиму економії витрат визначається за формулою (1.17).

Період 2024/2023:

1) Темп зростання доходів:

$$T_{\text{доходів}} = 9\,451\,656 / 9\,483\,831 \times 100 = 99,7\% \quad (2.31)$$

2) Темп зростання витрат:

$$T_{\text{витрат}} = 6\,856\,683 / 6\,652\,504 \times 100 = 103,1\% \quad (2.32)$$

3) Коефіцієнт економії:

$$\text{Кекономії}_{(2024/2023)} = 103,1 / 99,7 = 1,034 \quad (2.33)$$

Оскільки Кекономії > 1 , витрати зростали швидше за доходи, що означає порушення режиму економії витрат у 2024 році.

Період 2025/2024 (фактичні 9 місяців):

1) Темп зростання доходів:

$$T_{\text{доходів}} = 7\,552\,295 / 9\,451\,656 \times 100 = 79,9\% \quad (2.34)$$

2) Темп зростання витрат:

$$T_{\text{витрат}} = 4\,612\,060 / 6\,856\,683 \times 100 = 67,3\% \quad (2.35)$$

3) Коефіцієнт економії:

$$\text{Кекономії}_{(2025/2024)} = 67,3 / 79,9 = 0,843 \quad (2.36)$$

Оскільки Кекономії < 1 , витрати скорочувалися швидше, ніж доходи, що свідчить про дотримання режиму економії витрат у 2025 році (з урахуванням неповного звітного періоду).

Результати розрахунків показують, що у 2024 році АТ «ОТП Банк» зіткнувся з погіршенням витратної ефективності, оскільки темпи зростання витрат перевищували темпи зростання доходів. Водночас у 2025 році спостерігається відновлення контролю за витратами, що проявляється у зниженні коефіцієнта витрат на 1 грн доходу та значенні коефіцієнта економії менше одиниці, що свідчить про підвищення операційної дисципліни та більш раціональне використання ресурсів банку.

Факторний аналіз процентних доходів проведено з метою визначення впливу кількісного фактору (зміни обсягу середніх процентних активів) та цінового фактору (зміни середнього рівня процентної ставки) на динаміку процентних доходів банку. Розрахунки здійснено відповідно до формул (1.20)-(1.22).

Загальна зміна процентних доходів у 2024 році порівняно з 2023 роком становила:

$$\Delta \text{Дп} = -304\,691 \text{ тис. грн} \quad (2.37)$$

Вплив фактору обсягу середніх процентних активів визначено за формулою (1.20):

$$F(A_{\text{сер}}) = (88\,830\,180 - 80\,445\,308) \times 13,81\% = +1\,158\,067 \text{ тис. грн} \quad (2.38)$$

Отже, зростання середніх процентних активів у 2024 році мало позитивний вплив на формування процентних доходів.

Вплив фактору середньої процентної ставки визначено за формулою (1.21):

$$F(i_{\text{сер}}) = (12,16\% - 13,81\%) \times 88\,830\,180 = -1\,462\,758 \text{ тис. грн} \quad (2.39)$$

Таким чином, зниження середнього рівня процентної ставки зумовило суттєвий негативний вплив на обсяг процентних доходів.

Сумарний вплив факторів:

$$F(D_{\text{п}}) = +1\,158\,067 - 1\,462\,758 = -304\,691 \text{ тис. грн} \quad (2.40)$$

Що повністю відповідає фактичній зміні процентних доходів у 2024 році.

У 2025 році (за 9 місяців) порівняно з 2024 роком загальне скорочення процентних доходів становило:

$$\Delta D_{\text{п}} = -1\,564\,114 \text{ тис. грн} \quad (2.41)$$

Вплив фактору обсягу середніх процентних активів:

$$F(A_{\text{сер}}) = (93\,488\,172 - 88\,830\,180) \times 12,16\% = +566\,862 \text{ тис. грн} \quad (2.42)$$

Зростання обсягу процентних активів і в 2025 році забезпечило позитивний внесок у зміну процентних доходів, однак його масштаб був значно меншим, ніж у попередньому періоді.

Вплив фактору середньої процентної ставки:

$$F(i_{\text{сер}}) = (9,88\% - 12,16\%) \times 93\,488\,172 = -2\,130\,976 \text{ тис. грн} \quad (2.43)$$

Отже, подальше зниження середньої дохідності процентних активів справило домінуючий негативний вплив на формування процентних доходів.

Сумарний результат факторного впливу:

$$F(D_{\text{п}}) = +566\,862 - 2\,130\,976 = -1\,564\,114 \text{ тис. грн} \quad (2.44)$$

Що повністю узгоджується з фактичним скороченням процентних доходів у 2025 році.

Результати факторного аналізу свідчать, що у 2024-2025 рр. зниження процентних доходів АТ «ОТП Банк» відбувалося не через скорочення активних операцій, а насамперед через погіршення цінкових параметрів процентної діяльності. У обох періодах кількісний фактор (зміна обсягу середніх процентних активів) мав позитивний вплив, однак він був повністю нівельований негативним

впливом фактору середньої процентної ставки. Таким чином, ключовим чинником скорочення процентних доходів виступає зниження дохідності активів, що відображає зміну процентної кон'юнктури та посилення конкурентного тиску на ринку банківських послуг.

Наступний GAP-аналіз застосовується для оцінювання впливу змін процентних ставок на чистий процентний дохід (НИ) банку та дозволяє визначити рівень процентного ризику. Методика ґрунтується на порівнянні обсягів активів і зобов'язань, чутливих до зміни процентних ставок.

Розрив процентної чутливості визначається за формулою 1.23. Відповідно до стандартної практики банківського аналізу та підходів, що застосовуються у статистичній звітності НБУ [37]:

До RSA віднесено:

- a) кредити та заборгованість клієнтів;
- b) боргові цінні папери;
- c) кошти в інших банках.

До RSL віднесено:

- a) кошти клієнтів;
- b) кошти банків;
- c) інші процентні зобов'язання.

В таблиці 2.8. представлено GAP-аналіз процентної чутливості.

Таблиця 2.8

GAP-аналіз процентної чутливості АТ «ОТП Банк» за 2023-2025 рр., тис. грн.

Показник	Роки, тис. грн.		
	2023	2024	2025
Активи, чутливі до ставки (RSA)	84 466 081	89 713 892	98 305 271
Зобов'язання, чутливі до ставки (RSL)	77 619 525	81 744 544	95 345 262
GAP = RSA – RSL	+6 846 556	+7 969 348	+2 960 009
Тип GAP	позитивний	позитивний	позитивний

Джерело: розраховано за даними статистичної звітності (форма А4Х).

Результати GAP-аналізу свідчать, що упродовж 2023-2025 рр. АТ «ОТП Банк» має стійкий позитивний процентний GAP, що означає перевищення обсягу активів,

чутливих до зміни процентних ставок, над відповідними зобов'язаннями. Така структура балансу зумовлює позитивну реакцію чистого процентного доходу на підвищення ринкових ставок, водночас зниження ставок призводить до скорочення НІІ.

Зменшення абсолютного значення GAP у 2025 році вказує на зростання процентного ризику в умовах спадної процентної кон'юнктури, що узгоджується з результатами аналізу динаміки чистого процентного доходу та факторного аналізу процентних доходів.

Оцінка динаміки та структури чистого процентного доходу АТ «ОТП Банк» показала, що впродовж 2023-2025 рр. формування ЧПД відбувалося в умовах структурної трансформації процентної діяльності банку. Незважаючи на зростання обсягу процентних активів і збереження позитивного процентного розриву, ключовим обмежувальним фактором виступило зниження середньої дохідності активних операцій, що зумовило спад чистого процентного доходу.

Таким чином, динаміка ЧПД визначалася насамперед ціновими чинниками, а не скороченням масштабів процентного бізнесу. Аналіз структури та ризиків процентної діяльності засвідчив, що банк зберігає загалом ефективну процентну модель із позитивним GAP і прийнятним рівнем чистої процентної маржі, однак її стійкість у 2025 році послаблюється внаслідок зниження ставок і звуження процентного спреда, що свідчить про підвищення чутливості фінансового результату до ринкових процентних змін і формує потребу в адаптації процентної політики банку шляхом оптимізації структури активів та диверсифікації джерел процентних доходів.

2.4 Аналіз ефективності процентної політики та процентного ризику банку

В умовах підвищеної макроекономічної нестабільності, воєнного стану та значної волатильності процентних ставок ефективність процентної політики

набуває особливого значення, адже вона безпосередньо впливає на здатність банку підтримувати стабільний чистий процентний дохід, зберігати достатній рівень маржинальності та контролювати процентний ризик.

Процентна політика банку є центральним елементом його фінансової стратегії, оскільки саме через механізм ціноутворення на активні та пасивні операції формується основна частина доходів банківської діяльності. На відміну від аналізу динаміки процентних доходів і чистого процентного доходу, здійсненого у підрозділі 2.3, у цьому підрозділі увага зосереджується не на результатах, а на ефективності управлінських рішень, що призвели до відповідних результатів.

Процентна політика АТ «ОТП Банк» реалізується через:

- встановлення процентних ставок за кредитами та депозитами;
- управління строковою структурою активів і зобов'язань;
- контроль процентної маржі;
- обмеження процентного ризику банківської книги.

Таким чином, ефективність процентної політики оцінюється не лише за рівнем чистого процентного доходу, а й за здатністю банку балансувати між дохідністю та ризиком.

Практична реалізація процентної політики банку відбувається в межах системи управління активами і пасивами (Asset-Liability Management). Ключовим завданням ALM є забезпечення такого співвідношення між активами та зобов'язаннями, яке дозволяє:

- зберігати стабільний чистий процентний дохід;
- мінімізувати чутливість фінансового результату до змін ринкових ставок;
- підтримувати нормативні вимоги щодо ліквідності та капіталу.

У табл. 2.9 представлено інструменти реалізації процентної політики в системі ALM АТ «ОТП Банк», які використовуються для управління процентним ризиком, оптимізації структури активів і зобов'язань та забезпечення стабільності фінансових результатів банку.

Таблиця 2.9

Інструменти реалізації процентної політики в системі ALM

АТ «ОТП Банк»

Напрямок управління	Інструмент ALM	Зміст управлінських рішень	Фактичний результат у 2023-2025 рр.
Управління структурою активів	Балансування портфеля дохідних активів	Перерозподіл між кредитами клієнтам та борговими цінними паперами з метою зниження ризику та стабілізації доходів	Зростання обсягу процентних активів при одночасному зниженні ROAдох (табл. 2.11), що свідчить про обережну активну політику
Управління строковістю активів	Контроль строків перегляду ставок	Збільшення частки інструментів із фіксованими або довгими строками перегляду ставок	Позитивний GAP упродовж 2023-2025 рр. (табл. 2.10) з поступовим скороченням у 2025 р.
Управління структурою пасивів	Оптимізація депозитної бази	Зміщення акценту на стабільні кошти клієнтів та зниження залежності від дорогих ресурсів	Зниження вартості ресурсів з 4,13% у 2023 р. до 2,92% у 2025 р. (табл. 2.6.1)
Цінова політика (активи)	Коригування ставок за кредитами	Перегляд ставок за новими кредитними операціями відповідно до ринкової кон'юнктури	Негативний вплив фактору ставки на процентні доходи у 2024-2025 рр. (табл. 2.9)
Цінова політика (пасиви)	Контроль ставок за депозитами	Обмеження зростання депозитних ставок для зниження процентних витрат	Скорочення процентних витрат при зростанні пасивів (табл. 2.6.1)
Контроль маржі	Управління чистою процентною маржею (NIM)	Підтримка позитивної маржі за умов зниження ринкових ставок	Зниження NIM з 9,13% до 6,18% (табл. 2.6.3), що свідчить про компроміс між дохідністю та ризиком
Управління процентним ризиком	Сценарний та GAP-аналіз	Оцінка впливу змін ставок на НІІ та капітал	Позитивний GAP та зменшення абсолютного ризику у 2025 р., що узгоджується зі зниженням НІІ
ALCO-рішення	Рішення Комітету з управління активами і пасивами	Координація процентної політики, структури балансу та ризик-лімітів	Процентна політика спрямована на стабілізацію, а не максимізацію доходів

Джерело: узагальнено автором на основі результатів аналізу підрозділу 2.3 та статистичної звітності АТ «ОТП Банк».

Оцінка ефективності процентної політики та процентного ризику АТ «ОТП Банк» показала, що у 2023-2025 рр. банк реалізовував обережну ALM-орієнтовану модель управління, спрямовану на збереження контрольованого чистого процентного доходу в умовах зниження ринкових ставок. Результати GAP-аналізу свідчать про стабільно позитивний розрив процентної чутливості, що підтверджує

домінування дохідних активів над процентними зобов'язаннями та пояснює збереження позитивного НІІ навіть за спадної динаміки процентних доходів. Водночас скорочення чистої процентної маржі та зменшення абсолютного GAP у 2025 році вказують на посилення процентного ризику, зумовленого випереджальним падінням середньої дохідності активів порівняно зі зниженням вартості ресурсів, що об'єктивно обмежує можливості банку щодо подальшого нарощування процентного доходу без перегляду структури активів і строковості процентних позицій.

Зазначені управлінські інструменти безпосередньо пояснюють результати, отримані в попередніх розрахунках, а саме: зниження чистої процентної маржі з 9,13% до 6,18%, скорочення вартості залучених ресурсів з 4,13% до 2,92%, зменшення чистого процентного доходу з 7 907 574 тис. грн до 6 530 010 тис. грн за одночасного зростання середніх процентних активів та відсутності різкого скорочення обсягів активних операцій банку.

Ефективність процентної політики банку доцільно аналізувати через взаємозв'язок ключових показників. У цьому контексті важливими є співвідношення між:

- дохідністю активів;
- вартістю залучених ресурсів;
- чистою процентною маржею;
- динамікою чистого процентного доходу.

У табл. 2.10 наведено взаємозв'язок ключових показників ефективності процентної політики АТ «ОТП Банк» у 2023-2025 рр., що дає змогу оцінити узгодженість управління активами і зобов'язаннями, рівень процентної маржі та вплив процентної політики на фінансові результати банку в динаміці.

Таблиця 2.10

Взаємозв'язок ключових показників ефективності процентної політики

АТ «ОТП Банк» у 2023-2025 рр.

Управлінський аспект процентної політики	Кількісні фактичні зміни показників	Результати	Причинно-наслідковий зв'язок
Ціноутворення за активними операціями	зниження середньої дохідності процентних активів	ROAдох: з 11,61% до 7,74%	Зниження ставок за кредитами та борговими паперами зменшило дохідність активів, що безпосередньо скоротило процентні доходи
Політика управління маржею	скорочення чистої процентної маржі	NIM: з 9,13% до 6,18%	Темп зростання процентних активів випереджав динаміку ЧПД, що зменшило маржу навіть за збереження обсягів операцій
Управління вартістю ресурсів	зниження вартості залучених коштів	Вартість ресурсів: з 4,13% до 2,92%	Оптимізація депозитної бази дозволила знизити процентні витрати без різкого скорочення зобов'язань
Баланс активів і пасивів (ALM)	зменшення позитивного процентного розриву	GAP: з +6,85 млрд грн до +2,96 млрд грн	Зменшення GAP знизило потенційну вигоду від зростання ставок, але одночасно зменшило процентний ризик
Фактор впливу ставки	домінування цінового фактора у зміні доходів	F(ісеп): з -1 462 758 до -2 130 976 тис. грн	Саме зниження ставок, а не скорочення активів, стало ключовою причиною падіння процентних доходів
Фактор обсягу активів	позитивний внесок кількісного фактора	F(Асеп): з +1 158 067 до +566 862 тис. грн	Зростання середніх процентних активів частково компенсувало негативний вплив ставок
Контроль витрат у процентній діяльності	поліпшення співвідношення витрат і доходів	Квитрат: з 70,1% до 61,1%	Скорочення витрат відбувалося швидше, ніж падіння доходів, що свідчить про ефективне операційне управління
Ризик-профіль процентної політики	зменшення чутливості ЧПД до ставок	Δ НП (шок - 400): з 10% планового ЧПД	Помірна чутливість ЧПД підтверджує консервативний підхід банку до процентного ризику

Джерело: сформовано самостійно автором.

Зіставлення цих показників дозволяє зробити висновок, що в досліджуваному періоді банк жертвував частиною маржі заради стабільності балансу та зниження ризику.

Процентний ризик банківської книги в АТ «ОТП Банк» формується насамперед через структурну розбалансованість активів і зобов'язань за строками перегляду процентних ставок, що кількісно було зафіксовано у підрозділі 2.3 у вигляді стійкого позитивного GAP. Така конфігурація балансу означає, що банк системно отримує вигоду від зростання ставок, однак є вразливим до їх зниження, що прямо пояснює зафіксоване у 2024-2025 рр. скорочення чистого процентного доходу та чистої процентної маржі за відсутності різкого зменшення обсягів активних операцій.

На відміну від кількісного GAP-аналізу, виконаного раніше, наведені нижче результати інтерпретуються з позиції управління процентним ризиком, тобто позитивний GAP, зафіксований у балансі банку, означає, що зниження ринкових ставок призводить до швидшого зменшення доходів за активами порівняно з витратами за зобов'язаннями, що фактично реалізувалося у вигляді негативного цінового ефекту (Fісер) та падіння NIM. Таким чином, процентний ризик банківської книги у досліджуваному періоді має не абстрактний, а реалізований характер, і його вплив підтверджується узгодженими результатами GAP-аналізу, факторного аналізу та динаміки чистого процентного доходу.

Важливою складовою управління процентним ризиком банківської книги в АТ «ОТП Банк» є сценарний аналіз, який використовується не для опису ризику «в цілому», а для перевірки стійкості чистого процентного доходу (NII) та економічної вартості капіталу до несприятливих змін ринкових ставок. На відміну від GAP-аналізу, що фіксує структурну чутливість балансу, сценарний підхід дозволяє кількісно оцінити потенційні втрати або виграші за конкретних шоків процентних ставок і є ключовим інструментом прийняття рішень у системі ALM.

Практичне застосування сценарного аналізу пояснює обережний характер процентної політики банку у 2024-2025 рр. За умов позитивного GAP, підтвердженого попередніми розрахунками, найбільш ризиковим для банку є сценарій зниження ставок, за якого чистий процентний дохід скорочується швидше, ніж зменшується вартість залучених ресурсів. Саме тому банк свідомо стримував зростання маржі та переорієнтовувався на зниження вартості пасивів і контроль

строкової структури активів, що дозволило обмежити втрати НІІ без різкого скорочення обсягів активних операцій. Таким чином, сценарний аналіз виступає пояснювальною ланкою між зафіксованими у підрозділі 2.3 кількісними результатами та фактичною управлінською поведінкою банку.

Загалом, комплексний аналіз показує, що процентна політика АТ «ОТП Банк» у 2023-2025 рр. була спрямована на забезпечення стабільності, а не на максимізацію короткострокових доходів. Зниження чистої процентної маржі та чистого процентного доходу є наслідком свідомих управлінських рішень, спрямованих на обмеження процентного ризику та адаптацію до змін ринкової кон'юнктури. Процентний ризик у банківській книзі виступає ключовим фактором, що обмежує ефективність процентної політики, а отже потребує подальшого вдосконалення інструментів ALM, диверсифікації джерел доходів та оптимізації строкової структури балансу.

РОЗДІЛ 3

ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ПРОЦЕНТНОЇ ПОЛІТИКИ АТ «ОТП БАНК»

3.1 Визначення проблем та недоліків реалізації процентної політики АТ «ОТП Банк»

Процентна політика АТ «ОТП Банк» у 2023-2025 рр. реалізовувалася в умовах зміни ринкових процентних ставок та зростання ролі управління процентним ризиком. Проведені у підрозділі 2.3 розрахунки дозволяють оцінити не лише загальні результати процентної діяльності банку, а й виявити ключові проблеми та недоліки її реалізації.

Основними проблемами процентної політики АТ «ОТП Банк» у досліджуваному періоді є:

- скорочення чистого процентного доходу;
- зниження чистої процентної маржі;
- зменшення дохідності процентних активів;
- висока чутливість чистого процентного доходу до зниження ринкових процентних ставок;
- домінування цінового чинника над кількісним у формуванні процентних доходів.

Найбільш проблемною є тенденція зниження чистого процентного доходу. За результатами аналізу його обсяг скоротився з 7 907 574 тис. грн у 2023 р. до 6 530 010 тис. грн у 2025 р., що свідчить про погіршення результативності процентної діяльності банку. При цьому скорочення НІІ відбулося не через різке зменшення активних операцій, а переважно через зниження середнього рівня процентних ставок.

Тобто, саме це підтверджується факторним аналізом процентних доходів, який показав, що у 2024-2025 рр. позитивний вплив зростання обсягу середніх процентних активів був значно меншим за негативний вплив зниження процентних

ставок. Так, у 2024 році зростання активів забезпечило приріст доходів на +1 158 067 тис. грн, однак зниження ставки призвело до втрат у розмірі -1 462 758 тис. грн, а у 2025 році негативний вплив ставки сягнув -2 130 976 тис. грн. Це означає, що банк зберігав обсяги активних операцій, але змушений був знижувати їх дохідність.

Додатковим недоліком процентної політики є стале зниження чистої процентної маржі, яка скоротилася з 9,13% у 2023 р. до 6,18% у 2025 р., що свідчить про звуження різниці між дохідністю активів та вартістю залучених ресурсів. Хоча вартість ресурсів банку також зменшувалася (з 4,13% до 2,92%), темпи її скорочення були недостатніми для повної компенсації падіння доходності активів.

Крім того, позитивний GAP, зафіксований у банку протягом усього періоду, з одного боку створює потенціал зростання чистого процентного доходу в умовах підвищення ставок, але з іншого підвищує ризик втрат у разі їх зниження, що фактично і реалізувалося у 2024-2025 рр. Саме це пояснює підвищену чутливість НІІ до змін процентного середовища.

Таким чином, основні проблеми процентної політики АТ «ОТП Банк» у 2023-2025 рр. мають переважно ціновий характер і зумовлені не скороченням обсягів активних операцій, а обмеженими можливостями підтримання достатнього рівня дохідності процентних активів в умовах зниження ринкових процентних ставок та підвищеної чутливості банку до процентного ризику.

Як зазначають Пилипенко О. В., Андрєєва О. В. та Ференс А. В., у 2023-2024 рр. і на початку 2025 р. банківська система України функціонувала в умовах поступового відновлення та зростання, що супроводжувалося підвищенням довіри клієнтів і активізацією економічної діяльності, а прибутковість банків формувалася під впливом зростання ставок за кредитами, розширення операцій з державними цінними паперами, участі у програмах підтримки бізнесу та ефективного управління ризиками [35, с. 21].

Водночас для АТ «ОТП Банк» поєднання позитивної динаміки активів із зниженням чистої процентної маржі та чистого процентного доходу свідчить про наявність внутрішньої диспропорції між обсягами та ціною процентних операцій,

що обумовлює необхідність виокремлення ключової проблеми процентної політики та аналізу її причинно-наслідкових зв'язків.

З цією метою на рис. 3.1 узагальнено логічну схему формування основної проблеми процентної політики АТ «ОТП Банк» у 2023-2025 рр.

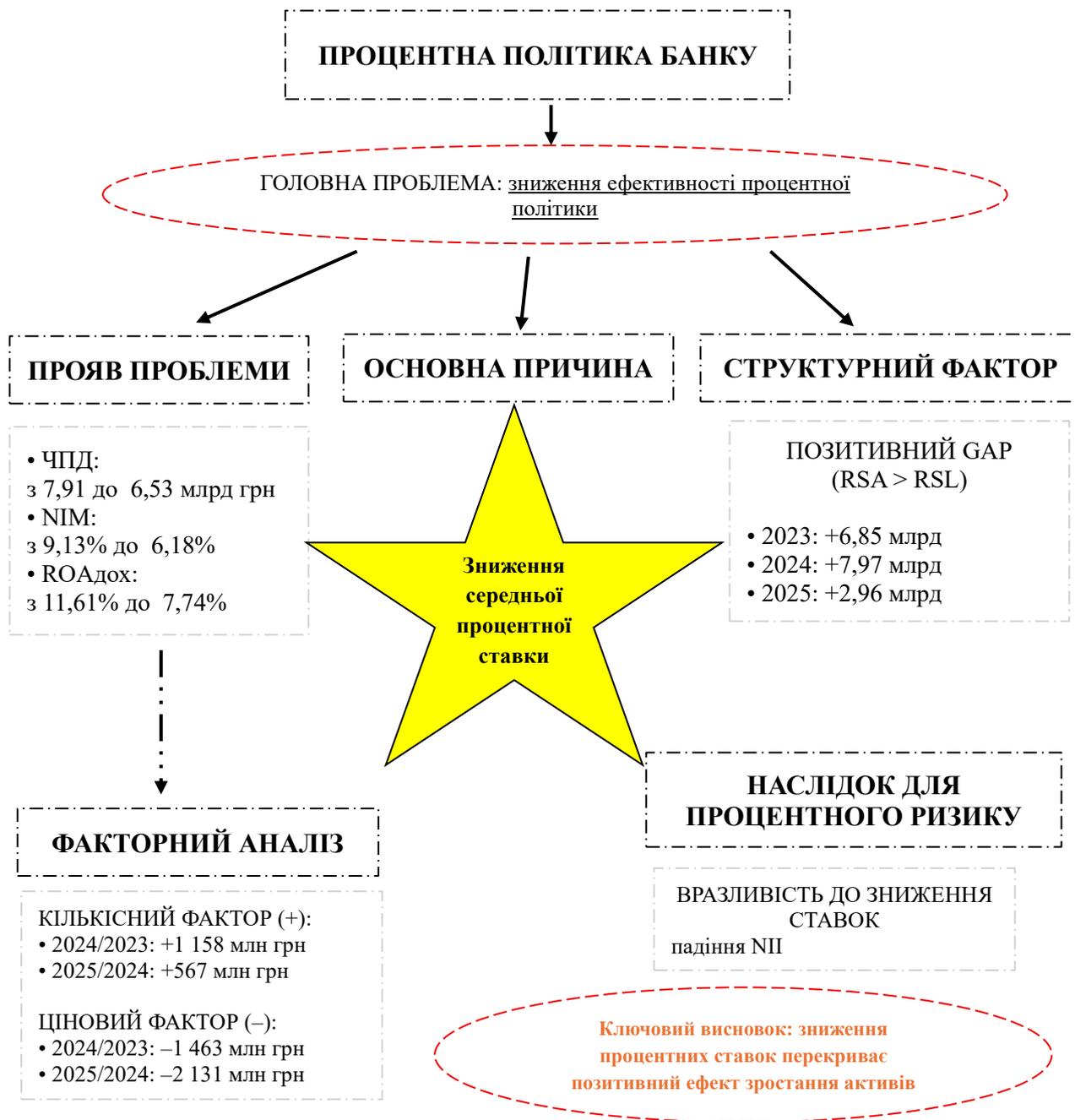

Рис. 3.1. Схема ключової проблеми процентної політики АТ «ОТП Банк» у 2023-2025 рр.

Джерело: власна розробка.

Загалом для АТ «ОТП Банк» виявлена ключова проблема процентної політики полягає у звуженні можливостей підтримання стабільного рівня чистого процентного доходу за умов зниження ринкових процентних ставок і підвищеної чутливості балансу до процентного ризику.

Попри зростання обсягів процентних активів, ефективність їх використання зменшується, що проявляється у скороченні чистої процентної маржі та середньорічної дохідності активів, що свідчить про те, що потенціал зростання банку дедалі більше обмежується не кількісними, а ціновими параметрами процентних операцій.

Водночас процентна політика АТ «ОТП Банк» у досліджуваному періоді характеризується консервативною орієнтацією на стримування ризиків, що дозволяє уникати різкого погіршення фінансових результатів, але одночасно знижує можливості нарощування процентної маржі. Така ситуація обумовлює необхідність переходу від пасивної адаптації до ринкових умов до більш активного управління структурою активів і пасивів, строковістю та ціноутворенням, що зумовлює актуальність прогнозування динаміки чистого процентного доходу та розробки напрямів підвищення ефективності процентної політики, які розглядаються у наступних підрозділах.

3.2 Прогнозування тенденцій зміни чистого процентного доходу АТ «ОТП Банк»

Прогнозування чистого процентного доходу є ключовим етапом оцінки ефективності процентної політики банку, оскільки саме ЧПД формує основну частину операційного результату АТ «ОТП Банк» та визначає його здатність генерувати прибуток у середньостроковій перспективі.

Для банку з класичною моделлю фінансового посередництва, орієнтованою на залучення ресурсів і їх розміщення у процентні активи, динаміка чистого процентного доходу є не похідним, а базовим індикатором фінансової стійкості. Від

рівня та стабільності ЧПД безпосередньо залежать можливості банку щодо нарощування капіталу, підтримання ліквідності та контролю ризиків.

Необхідність прогнозування ЧПД для АТ «ОТП Банк» зумовлена результатами аналізу, проведеного у другому розділі роботи. Встановлено, що у 2023-2025 рр. банк функціонує в умовах зниження чистої процентної маржі, попри зростання обсягів активних операцій.

Одночасно ідентифіковано стійкий позитивний GAP, що свідчить про переважання активів, чутливих до зміни процентних ставок, над відповідними зобов'язаннями, що означає підвищену залежність фінансових результатів банку від ринкової динаміки ставок. Крім того, доведено, що основні проблеми процентної політики мають ціновий характер і пов'язані не зі скороченням операційної діяльності, а з обмеженими можливостями підтримання достатньої доходності активів в умовах зміни процентного середовища.

За таких умов прогнозування чистого процентного доходу набуває прикладного значення, оскільки дозволяє оцінити, яким чином збереження поточної структури балансу та підходів до ціноутворення впливатиме на фінансові результати банку в майбутньому.

Прогноз ЧПД дає змогу визначити, чи є поточна модель процентної політики стійкою в середньостроковому горизонті, а також створює аналітичну основу для обґрунтування необхідності її коригування, що розглядатиметься у наступних підрозділах роботи.

Для підвищення аналітичної обґрунтованості прогнозу використовується комбінація трендового та сценарного підходів, що дає змогу врахувати як загальний напрям зміни чистого процентного доходу, так і його чутливість до можливих коливань процентних ставок.

Отже, для прогнозування тенденцій зміни чистого процентного доходу АТ «ОТП Банк» доцільним є використання поєднання кількох аналітичних методів, що дозволяє врахувати як сформовані кількісні тенденції, так і специфіку процентного ризику банківської діяльності.

Базовим методом прогнозування чистого процентного доходу в роботі виступає трендовий метод (метод екстраполяції). Його застосування обумовлене наявністю чітко ідентифікованої динаміки процентних доходів, процентних витрат та чистого процентного доходу у 2023-2025 рр. Трендовий підхід дозволяє оцінити інерційний розвиток показника за умови збереження сформованих тенденцій у структурі активів, пасивів та ціноутворенні.

У межах дослідження трендовий метод використовується для формування базового сценарію, який відображає найбільш імовірний варіант розвитку чистого процентного доходу без урахування різких змін зовнішнього процентного середовища.

Разом з тим застосування виключно трендового підходу є недостатнім для банку, діяльність якого характеризується підвищеною чутливістю до процентних ставок. У зв'язку з цим у роботі додатково використовується сценарний метод прогнозування, який дозволяє врахувати вплив процентного ризику на величину чистого процентного доходу. Доцільність сценарного підходу підтверджується результатами GAP-аналізу, проведеного у підрозділі 2.3, де встановлено наявність стійкого позитивного GAP, що означає, що зміна ринкових процентних ставок може істотно впливати на фінансові результати банку навіть за незмінних обсягів операцій.

Сценарний метод використовується для оцінки альтернативних варіантів динаміки ЧПД за умов зниження або стабілізації процентних ставок, що дозволяє вийти за межі механічної екстраполяції трендів.

Крім того, у процесі прогнозування застосовується факторно-умовний підхід, який базується на розумінні чистого процентного доходу як функції трьох ключових параметрів: обсягу процентних активів, середнього рівня їх дохідності та вартості залучених ресурсів. Такий підхід дозволяє пов'язати прогнозні значення ЧПД з реальними управлінськими рішеннями у сфері процентної політики, а не розглядати показник ізольовано. Вихідні значення зазначених факторів визначаються з урахуванням показників дохідності активів, вартості ресурсів та

чистої процентної маржі, розрахованих у підрозділі 2.3, без повторення відповідних формул.

Таким чином, у роботі використовується комбінований підхід до прогнозування чистого процентного доходу АТ «ОТП Банк», який поєднує трендовий, сценарний та факторно-умовний методи.

База прогнозування чистого процентного доходу АТ «ОТП Банк» сформована на основі фактичних результатів діяльності банку за 2023-2025 рр. та встановлених кількісних закономірностей, оскільки метою є оцінка імовірної динаміки ЧПД за умов збереження поточних тенденцій.

Ключовим вихідним положенням прогнозу є те, що зниження чистого процентного доходу банку має ціновий, а не об'ємний характер. Аналіз показав, що у досліджуваному періоді процентні активи зростали, однак їх дохідність знижувалася, що призвело до скорочення чистої процентної маржі. Таким чином, прогноз ЧПД ґрунтується на припущенні подальшого тиску на маржу за відсутності різкого скорочення активних операцій.

Додатковим фактором, який враховується при формуванні бази прогнозу, є позитивний GAP, що свідчить про підвищену чутливість чистого процентного доходу до зниження ринкових ставок? Ож означає, що навіть за стабільних обсягів активів ЧПД може зменшуватися внаслідок несприятливих процентних сценаріїв. Відповідно, прогноз будується з урахуванням збереження існуючої структури балансу та поточної моделі управління активами і пасивами.

Отже, база прогнозу чистого процентного доходу АТ «ОТП Банк» визначається сукупністю трьох чітко встановлених фактів: зниження чистої процентної маржі, зростання процентних активів та позитивний процентний GAP. Саме ці обставини обумовлюють вибір трендово-сценарного підходу до прогнозування.

У табл. 3.1 представлено систему базових припущень прогнозування чистого процентного доходу АТ «ОТП Банк», сформовану на основі встановлених у розрахунках розділу 2: тенденцій динаміки активів, дохідності, вартості ресурсів та рівня процентного ризику.

Таблиця 3.1

Базові припущення прогнозування чистого процентного доходу

АТ «ОТП Банк»

№	Елемент прогнозу	Вихідний стан (за результатами розд. 2)	Припущення на прогнозний період	Обґрунтування включення в прогноз
1	2	3	4	5
1	Обсяг процентних активів	стабільне зростання активів без різких коливань	помірне зростання збережеться	банк не скорочує активні операції, скорочення чпд не має об'ємного характеру
2	Структура процентних активів	переважання кредитів і боргових цінних паперів	структура суттєво не змінюється	зміни структури балансу мають інерційний характер
3	Середня дохідність активів	тенденція до зниження	подальше поступове зниження	встановлено зменшення дохідності та звуження маржі
4	Вартість залучених ресурсів	знижується швидше, ніж дохідність активів	залишається відносно низькою	банк проводить політику здешевлення ресурсної бази
5	Чиста процентна маржа (NIM)	має стійку тенденцію до зниження	подальше скорочення або стабілізація на нижчому рівні	ціновий характер проблем процентної політики
6	Процентний GAP	позитивний	GAP залишається позитивним	баланс чутливий до зниження ринкових ставок
7	Процентний ризик	помірний, але зростаючий	зберігається підвищена чутливість ЧПД	результати GAP- та сценарного аналізу
8	Характер динаміки ЧПД	спадний	інерційне зниження	зміни зумовлені не обсягами, а дохідністю

Джерело: сформовано автором на основі результатів аналізу розділу 2.

I. Базовий (інерційний) сценарій передбачає, що у прогнозному періоді процентна політика АТ «ОТП Банк» не зазнає суттєвих змін: зберігаються поточні підходи до ціноутворення, структура процентних активів та пасивів, а рівень ставок орієнтується на фактичні параметри 2025 року. За таких умов масштаб (зростання активів) сам по собі не гарантує пропорційного зростання ЧПД, оскільки ключовим обмеженням виступає маржинальний фактор: коли NIM знижується, ефект від розширення процентних активів частково або повністю компенсується меншою дохідністю на кожну гривню процентних активів.

Вихідною базою для прогнозу є результати підрозділу 2.3, де встановлено: (1) зниження ЧПД, (2) зниження NIM, (3) позитивний GAP та ціновий характер змін (домінує фактор ставки). Тому для інерційного прогнозу доцільно фіксувати маржинальний параметр на рівні 2025 року, без припущень щодо відновлення процентних ставок, а зміну чистого процентного доходу пов'язувати насамперед із динамікою середнього обсягу процентних активів.

Порядок розрахунку інерційного прогнозу чистого процентного доходу:

1. Базовий рівень чистого процентного доходу визначено за фактичними даними 2025 року станом на 01.09.2025 з приведенням показника до річної еквівалентності з метою забезпечення коректності міжрічних порівнянь: ЧПД 2025 року (річний перерахунок) = $6\,530\,010 \times 12 / 9 = 8\,706\,680$ тис. грн.

2. Розрахунок прогнозного чистого процентного доходу здійснюється за маржинальним підходом шляхом множення чистої процентної маржі на середній обсяг процентних активів: ЧПД = чиста процентна маржа × середні процентні активи. У базовому (інерційному) сценарії чиста процентна маржа фіксується на рівні 2025 року у річному перерахунку (8,24 %).

3. Середній обсяг процентних активів у прогнозному періоді визначається на основі інерційного зростання загальних активів без зміни їх структури. Частка процентних активів у загальних активах приймається на рівні 2025 року та становить: $110\,305\,271 / 127\,667\,261 = 86,40\%$. Темп зростання активів у межах інерційного сценарію розраховано як середнє значення між темпами приросту у 2024/2023 роках (10,6 %) та у 2025/2024 роках (15,0 % за 9 місяців, що у річному еквіваленті становить близько 20,5%), у результаті чого прийнято усереднений темп зростання на рівні близько 15,5%.

У табл. 3.2 наведено базовий (інерційний) прогноз чистого процентного доходу АТ «ОТП Банк» за 2023-2027 роки, сформований на основі припущення про збереження рівня чистої процентної маржі та незмінність структури процентних активів банку.

Таблиця 3.2

Базовий (інерційний) прогноз ЧПД (НИ) АТ «ОТП Банк» на основі збереження NIM та структури процентних активів (2023-2027 рр.), тис. грн.

Показник	Роки					
	2023	2024	2025*	2025** (перерахунок на рік)	2026 (прогноз)	2027 (прогноз)
ЧПД (факт/база), тис. грн	7 907 574	7 835 137	6 530 010	8 706 680	-	-
Процентні активи (початок), тис. грн	84 465 081	88 712 892	101 020 589	101 020 589	110 305 271	127 452 137
Процентні активи (кінець), тис. грн	88 712 892	101 020 589	110 305 271	110 305 271	127 452 137	147 264 469
Середні процентні активи, тис. грн	86 588 987	94 866 741	105 662 930	105 662 930	118 878 704	137 358 303
NIM, % (факт/база)	9,13	8,26	6,18	8,24	8,24	8,24
Прогноз ЧПД (NIM × середні процентні активи), тис. грн	-	-	-	-	9 795 605	11 318 324

* 2025 – дані станом на 01.09.2025.

** 2025 (перерахунок на рік): ЧПД = 6 530 010 × 12/9 = 8 706 680; NIM = 6,18 × 12/9 = 8,24.

Джерело: сформовано самостійно автором.

Таким чином, результати базового (інерційного) прогнозу, наведені в таблиці 3.2, свідчать, що за умов фіксації чистої процентної маржі на рівні 2025 року та збереження структури процентних активів зростання чистого процентного доходу АТ «ОТП Банк» у прогнозному періоді 2026-2027 рр. забезпечується виключно за рахунок інерційного нарощення обсягу процентних активів. За відсутності припущень щодо відновлення процентних ставок динаміка ЧПД набуває кількісного, а не цінового характеру, що підтверджує домінування фактору масштабу активних операцій над фактором доходності. Отримані результати узгоджуються з висновками підрозділу 2.3 та відображають консервативний характер інерційного сценарію розвитку процентних доходів банку.

II. Сценарій зниження процентних ставок ґрунтується на результатах аналізу динаміки чистого процентного доходу та GAP-аналізу. Встановлений стійкий позитивний GAP у 2023-2025 рр. означає, що обсяг активів, чутливих до зміни процентних ставок, перевищує відповідні зобов'язання. За таких умов банк є

структурно вразливим до зниження ринкових ставок, оскільки доходи за активами переглядаються швидше, ніж витрати за пасивами.

У разі реалізації сценарію падіння процентних ставок першочерговим наслідком є скорочення чистого процентного доходу, що вже підтверджується фактичною динамікою ЧПД у 2024-2025 рр. Зменшення ставок без відповідного зниження вартості залучених ресурсів призводить до звуження чистої процентної маржі, навіть за умови зростання обсягу процентних активів.

Таким чином, ефект масштабу не компенсує втрати доходності, а збільшення активів супроводжується зниженням їх середньої прибутковості.

Крім того, у сценарії зниження ставок посилюється тиск на дохідність активів, зокрема кредитного портфеля та інвестицій у боргові цінні папери. Зафіксоване у 2023-2025 рр. зниження показників ROA_(дох) та NIM свідчить, що банк уже функціонує в умовах поступової реалізації такого сценарію. Подальше зниження ставок поглиблює цей тренд і обмежує можливості банку підтримувати ЧПД на попередньому рівні без зміни структури балансу або процентної політики.

Отже, сценарій зниження процентних ставок для АТ «ОТП Банк» характеризується негативним впливом на чистий процентний дохід, прискореним скороченням чистої процентної маржі та зниженням ефективності використання процентних активів. Саме ця проблема, зумовлена позитивним GAP, пояснює обережний характер процентної політики банку у досліджуваному періоді та необхідність переходу від інерційної моделі до активного управління процентним ризиком.

III. Сценарій стабілізації процентних ставок передбачає відсутність як зростання, так і подальшого зниження ринкових ставок, тобто формування умов так званого «плато» процентної кон'юнктури. У межах цього сценарію структура активів і зобов'язань АТ «ОТП Банк», а також чинні підходи до ціноутворення залишаються незмінними, що дозволяє оцінити інерційну поведінку чистого процентного доходу без впливу зовнішніх процентних шоків.

Результати аналізу, отримані в підрозділі 2.3, свідчать, що за умов стабілізації ставок чистий процентний дохід банку не має передумов для суттєвого зростання,

що зумовлено поєднанням трьох факторів: зниження чистої процентної маржі (з 9,13 % у 2023 р. до 6,18% у 2025 р.), позитивного GAP (у 2025 р. +2,96 млрд грн) та зростання обсягу процентних активів без відповідного підвищення їх дохідності. За відсутності змін у рівні ставок ефект масштабу активів працює обмежено, оскільки кожна додаткова гривня активів генерує нижчий чистий процентний дохід, ніж у попередні періоди.

У межах даного сценарію очікується стабілізація ЧПД на досягнутому рівні, без різких коливань у короткостроковій перспективі. Водночас збереження поточної чистої процентної маржі (6,18% у 2025 р., або 8,24% у річному перерахунку) не створює умов для відновлення темпів зростання процентного прибутку, зафіксованих у 2023-2024 рр, що означає, що прибутковість активів та ефективність процентної політики залишаються обмеженими внутрішніми чинниками, а не зовнішнім процентним середовищем.

Таким чином, сценарій стабілізації ставок є найбільш реалістичним та нейтральним для АТ «ОТП Банк» у середньостроковій перспективі. За цих умов банк здатний зберігати стабільний рівень чистого процентного доходу, проте не має внутрішніх резервів для його суттєвого зростання без перегляду структури активів, підходів до ціноутворення або управління процентним ризиком, що безпосередньо обґрунтовує необхідність розробки напрямів удосконалення процентної політики.

Для узагальнення результатів прогнозування та оцінки наслідків різних варіантів розвитку процентного середовища доцільно здійснити порівняльну оцінку базового та альтернативних сценаріїв.

Такий підхід дозволяє визначити не лише напрям зміни чистого процентного доходу, а й рівень ризику для процентної маржі та стійкість фінансового результату банку.

У табл. 3.3 представлено порівняльну оцінку прогнозних сценаріїв зміни ЧПД АТ «ОТП Банк».

Таблиця 3.3

Порівняльна оцінка прогнозних сценаріїв зміни чистого процентного доходу АТ «ОТП Банк»

Сценарій	Напрямок зміни ЧПД	Ризик для чистої процентної маржі	Стійкість результату
Базовий (інерційний)	помірне зростання / стагнація	середній: маржа фіксується на зниженому рівні	Середня
Сценарій зниження ставок	скорочення ЧПД	високий: прискорене зниження NIM за позитивного GAP	Низька
Сценарій стабілізації ставок	стабілізація ЧПД	помірний: маржа не відновлюється, але не погіршується	Висока

Джерело: сформовано самостійно автором.

Порівняльний аналіз свідчить, що найбільший ризик для чистого процентного доходу АТ «ОТП Банк» пов'язаний зі сценарієм зниження процентних ставок, що обумовлено позитивним GAP та вже зафіксованим зниженням чистої процентної маржі. За таких умов банк втрачає частину процентного доходу навіть за зростання обсягу активів.

Базовий (інерційний) сценарій демонструє відносну збалансованість, однак не створює передумов для відновлення темпів зростання ЧПД через збереження зниженої маржі. Найбільш стійким з погляду фінансового результату є сценарій стабілізації ставок, який забезпечує передбачуваність грошових потоків, але не вирішує структурних проблем процентної політики.

Таким чином, результати сценарного порівняння підтверджують, що подальше зростання ефективності процентної політики АТ «ОТП Банк» неможливе без активного управлінського впливу, що обґрунтовує необхідність розробки цілеспрямованих заходів з її вдосконалення, розглянутих у наступному підрозділі.

Результати прогнозування чистого процентного доходу АТ «ОТП Банк» необхідно розглядати з урахуванням процентного ризику банківської книги, оскільки навіть формально позитивна динаміка ЧПД може бути нестійкою за несприятливих змін процентного середовища. Як показано у попередніх розрахунках, баланс банку характеризується стійким позитивним GAP, що означає перевищення обсягу активів, чутливих до зміни ставок, над відповідними

зобов'язаннями. У рамках ALM-підходу така структура балансу автоматично підвищує чутливість прогнозних результатів до сценаріїв зниження ставок.

З позицій управління активами і пасивами ключовим джерелом ризику є невідповідність темпів переоцінки доходності активів і вартості ресурсів. У проведених розрахунках зафіксовано зниження чистої процентної маржі та доходності активів за процентними доходами, що означає, що в прогнозному періоді ефект масштабування активів не гарантує пропорційного зростання ЧПД. Навіть у базовому сценарії прогнозу збереження обсягів процентних активів супроводжується обмеженим приростом чистого процентного доходу, оскільки маржинальний компонент залишається слабким, що свідчить про те, що структура балансу сама по собі не нейтралізує процентний ризик, а лише відтермінує його вплив.

Особливу увагу в контексті чутливості прогнозу слід приділити сценаріям зниження та стабілізації ставок. За умов позитивного GAP зниження ринкових ставок призводить до швидшого скорочення процентних доходів порівняно з процентними витратами, що безпосередньо погіршує прогноз ЧПД. Навіть за сценарію стабілізації ставок прогнозні значення чистого процентного доходу залишаються залежними від якості ALM-рішень, зокрема від структури строковості активів, частки інструментів із фіксованою ставкою та можливостей оперативного коригування ціноутворення. Таким чином, проведена оцінка чутливості підтверджує, що прогноз чистого процентного доходу АТ «ОТП Банк» є вразливим до процентного ризику, а його стабільність у середньостроковій перспективі визначається не обсягом активів, а ефективністю управління процентною маржею та балансом у межах ALM-моделі.

Ключовим обмеженням прогнозу є висока залежність результатів від динаміки ринкових процентних ставок, яка перебуває поза прямим контролем банку. Навіть за збереження внутрішньої структури активів і пасивів зміна доходності державних цінних паперів, міжбанківських ставок або вартості депозитних ресурсів може суттєво скоригувати фактичні значення чистого процентного доходу відносно прогнозних.

Суттєвим фактором невизначеності залишається регуляторна політика НБУ, зокрема рішення щодо облікової ставки, нормативів ліквідності та вимог до капіталу. Посилення регуляторних обмежень або зміна режиму монетарної трансмісії можуть вплинути на структуру процентних активів і зобов'язань, що знижує точність прогнозів, побудованих на припущенні стабільності балансової моделі. Крім того, на прогнозні результати впливають макроекономічні та воєнні чинники, зокрема рівень економічної активності, інфляційні очікування та ризики переривання фінансових потоків, які безпосередньо відображаються на платоспроможності позичальників і вартості ресурсів.

Проведене прогнозування тенденцій зміни чистого процентного доходу АТ «ОТП Банк» засвідчило, що за умов реалізації базового (інерційного) сценарію ЧПД у середньостроковій перспективі не має передумов до стійкого зростання та характеризується схильністю до поступового зниження. Навіть за збереження позитивної динаміки обсягу активів і стабільної ресурсної бази ефект масштабу не забезпечує адекватної компенсації втрат, зумовлених скороченням чистої процентної маржі, що свідчить про те, що екстенсивне зростання активів без корекції параметрів процентної політики не здатне підтримувати зростання процентних доходів.

Результати сценарного аналізу підтверджують, що ключовим джерелом ризику для ЧПД є ціновий фактор, а не скорочення обсягів активних операцій або погіршення структури балансу. Позитивний процентний GAP, зафіксований у попередніх розрахунках, зумовлює підвищену чутливість чистого процентного доходу банку до сценаріїв зниження ринкових ставок. За таких умов навіть помірне зниження дохідності процентних активів призводить до непропорційного зменшення ЧПД, що підтверджує вразливість існуючої моделі процентної політики до змін зовнішнього процентного середовища.

Отримані прогнозні результати свідчать, що проблема формування чистого процентного доходу АТ «ОТП Банк» у 2023-2025 рр. має системний характер і не може бути вирішена виключно за рахунок підтримання обсягів активів або збереження поточної структури балансу. Подальше дотримання інерційної

процентної політики підвищує ризик зниження стійкості фінансових результатів банку в умовах волатильного процентного середовища та обмежує потенціал зростання прибутковості.

Таким чином, результати прогнозування обґрунтовують необхідність переходу від пасивної адаптації до активного управління процентною політикою, з акцентом на оптимізацію цінових параметрів, структури процентних активів і зобов'язань, а також зниження чутливості чистого процентного доходу до змін ринкових ставок.

3.3 Напрями підвищення ефективності процентної політики

Результати аналізу динаміки та структури чистого процентного доходу АТ «ОТП Банк», а також прогнозування його зміни у підрозділі 3.2 свідчать, що ключові проблеми процентної політики банку у 2023-2025 рр. мають переважно ціновий, а не операційний характер. Зниження чистої процентної маржі та чутливість чистого процентного доходу до змін процентних ставок відбувалися не через скорочення обсягів активних операцій, а внаслідок обмежених можливостей підтримання достатнього рівня дохідності активів в умовах зміни процентної кон'юнктури та зростання процентного ризику.

У зв'язку з цим підвищення ефективності процентної політики АТ «ОТП Банк» потребує цілеспрямованого коригування управлінських рішень, пов'язаних із ціноутворенням, структурою активів і зобов'язань, управлінням вартістю ресурсів та зниженням чутливості фінансового результату до змін ринкових ставок. Запропоновані напрями ґрунтуються на результатах проведених у роботі розрахунків і відповідають сучасним підходам до управління процентною політикою банків, рекомендованим НБУ та міжнародною банківською практикою.

Однією з ключових передумов підвищення ефективності процентної політики АТ «ОТП Банк» є перегляд підходів до ціноутворення за процентними операціями. Результати аналізу, отримані у розділі 2, засвідчили, що у 2023-2025 рр. чистий процентний дохід банку скорочувався попри зростання обсягів процентних

активів. Це означає, що саме зниження дохідності активів, а не скорочення масштабів діяльності, стало основним чинником погіршення процентного результату.

За даними Звіту про фінансову стабільність НБУ (I півріччя 2025 р.) [16], у банківському секторі України в цілому спостерігається тенденція до зниження процентної маржі в умовах очікуваного пом'якшення монетарної політики та зменшення ринкових ставок. НБУ зазначає, що у таких умовах банки з універсальною бізнес-моделлю стикаються з необхідністю більш гнучкого управління ціновими параметрами кредитних і депозитних продуктів, оскільки використання стандартних фіксованих ставок не дозволяє ефективно адаптуватися до зміни ринкової ситуації.

Для АТ «ОТП Банк» оптимізація цінової складової процентної політики передбачає:

- диференціацію процентних ставок за кредитами залежно від ризикового профілю позичальника, стабільності його грошових потоків та строковості операції;
- активніше використання плаваючих ставок, прив'язаних до ринкових індикаторів, що дозволяє зменшити втрати від зниження базових ставок;
- скорочення практики довгострокового фіксування ставок за умов високої невизначеності процентної кон'юнктури.

Як зазначають Джентіл Т., Рей С. та Тоадер О., у періоди зниження ставок банки, які зосереджуються на управлінні ціновими надбавками та підтриманні спреда між активами і зобов'язаннями, демонструють вищу стійкість процентних доходів порівняно з банками, орієнтованими виключно на нарощування обсягів активів [45]. Таким чином, для АТ «ОТП Банк» оптимізація цінової складової є ключовим напрямом збереження ефективності процентної політики.

Другим важливим напрямом підвищення ефективності процентної політики АТ «ОТП Банк» є оптимізація структури процентних активів з урахуванням їх дохідності та чутливості до змін ставок. Проведений у розділі 2 аналіз структури

активів показав зростання ролі інвестицій у цінні папери та зменшення відносної частки кредитних операцій у формуванні процентного доходу.

В умовах зниження ринкових ставок така структура активів обмежує можливість підтримання чистого процентного доходу, оскільки дохідність боргових цінних паперів є більш жорстко прив'язаною до монетарної політики, тоді як кредитні інструменти дозволяють формувати індивідуальні процентні надбавки. З огляду на це підвищення ефективності процентної політики АТ «ОТП Банк» доцільно пов'язувати не з загальним нарощуванням активів, а з перерозподілом їх структури.

Практичними заходами у цьому напрямі можуть бути:

- збільшення частки кредитів корпоративному сектору та МСБ з плаваючими ставками;
- зменшення концентрації у низькодохідних інструментах із фіксованою дохідністю;
- активніше використання коротко- та середньострокових кредитних продуктів, що дозволяють швидше переглядати ставки.

Такий підхід відповідає рекомендаціям НБУ щодо зменшення процентного ризику та водночас створює передумови для стабілізації чистого процентного доходу.

Ефективність процентної політики банку безпосередньо залежить від вартості залучених ресурсів. Як показали результати аналізу, у 2023-2025 рр. АТ «ОТП Банк» зміг знизити вартість ресурсів швидше, ніж зменшувалася дохідність активів, що частково компенсувало падіння чистої процентної маржі.

Подальше підвищення ефективності процентної політики вимагає зосередження не на агресивному здешевленні депозитів, а на забезпеченні стабільності фондування. Для банку це означає:

- підтримання оптимального співвідношення між строковими та поточними коштами клієнтів;
- уникнення надмірної залежності від короткострокових ресурсів;
- формування депозитної бази з прогнозованою вартістю.

Такий підхід дозволяє зменшити чутливість процентних витрат до коливань ринкових ставок та підвищує передбачуваність чистого процентного доходу.

Позитивний GAP, зафіксований у АТ «ОТП Банк», свідчить про те, що банк є більш вразливим до сценаріїв зниження ставок, що означає, що навіть за збереження прибутковості активних операцій чистий процентний дохід може істотно скорочуватися у разі несприятливих змін процентної кон'юнктури.

У цьому контексті підвищення ефективності процентної політики потребує активнішого використання інструментів управління активами і пасивами (ALM), зокрема:

- балансування строків перегляду ставок за активами і зобов'язаннями;
- скорочення концентрації активів із фіксованою дохідністю;
- регулярного сценарного аналізу впливу змін ставок на ЧПД.

Завершальним напрямом підвищення ефективності процентної політики АТ «ОТП Банк» є посилення ролі управлінських органів у процесі прийняття процентних рішень. Важливе значення у цьому контексті має діяльність комітету з управління активами і пасивами (ALCO), який повинен інтегрувати результати аналізу та прогнозування у практичні рішення щодо ціноутворення та структури балансу.

Регулярне оновлення припущень щодо процентних ставок, використання сценарного аналізу та узгодження процентної політики з рівнем ризику дозволять підвищити стійкість процентних доходів банку та забезпечити більш прогнозований фінансовий результат.

Підсумовуючи, було встановлено, що ключовими проблемами процентної політики АТ «ОТП Банк» у 2023-2025 рр. є: зниження чистої процентної маржі (з 9,13% у 2023 р. до 6,18% у 2025 р. за 9 місяців), висока чутливість чистого процентного доходу до змін ринкових ставок за наявності позитивного GAP, а також випереджальне зростання процентних активів порівняно з темпами зростання ЧПД, тобто це свідчить, що скорочення процентних доходів зумовлене передусім ціновими чинниками (падіння ставок та маржі), а не зменшенням обсягів кредитування чи інвестиційних операцій.

Прогнозування чистого процентного доходу на основі трендового та сценарного підходів показало, що за інерційного розвитку процентної політики ЧПД має тенденцію до подальшого зниження навіть за зростання активів. Сценарій зниження процентних ставок є найбільш ризиковим для банку та супроводжується прискореним падінням NIM і ROAдох, тоді як сценарій стабілізації ставок дозволяє лише утримувати ЧПД на досягнутому рівні без формування стійкого ефекту зростання. Таким чином, прогноз підтвердив, що поточна модель процентної політики є недостатньо стійкою до змін процентного середовища.

Обґрунтовані напрями підвищення ефективності процентної політики АТ «ОТП Банк» передбачають оптимізацію цінового ціноутворення за кредитними та депозитними операціями, зміщення структури процентних активів у бік інструментів зі стабільнішою дохідністю, подальше зниження вартості ресурсів без скорочення клієнтської бази, а також активніше використання інструментів ALM для управління процентним ризиком. Реалізація зазначених заходів дозволить банку стабілізувати чистий процентний дохід, зменшити вразливість до процентних шоків і підвищити загальну ефективність процентної політики в середньостроковій перспективі.

ВИСНОВКИ

Згідно з поставленою метою кваліфікаційної роботи, яка полягала у розробці практичних рекомендацій щодо підвищення ефективності процентної політики АТ «ОТП Банк» на основі аналізу формування та динаміки чистого процентного доходу, у процесі дослідження було послідовно вирішено низку теоретичних, аналітичних і прикладних завдань, що дозволило сформуванню комплексне бачення результативності процентної діяльності банку та обґрунтувати напрями її вдосконалення.

За результатами виконання першого завдання, а саме охарактеризувати економічну сутність чистого процентного доходу та принципи формування процентної політики банку, було встановлено, що чистий процентний дохід є базовим фінансовим результатом класичної банківської моделі посередництва, який формується як різниця між процентними доходами та процентними витратами і безпосередньо відображає ефективність управління активами і зобов'язаннями. Узагальнення наукових підходів дозволило зробити висновок, що процентна політика банку не зводиться виключно до встановлення ставок, а є системою управлінських рішень щодо структури балансу, строковості ресурсів, ціноутворення та контролю процентного ризику. Для універсального комерційного банку, такого як АТ «ОТП Банк», саме чистий процентний дохід виступає ключовим джерелом операційного прибутку, що зумовлює підвищені вимоги до стабільності та прогнозованості цього показника.

За результатами виконання другого завдання – розглянути фактори, що впливають на величину процентних доходів, процентних витрат і чистого процентного доходу, було встановлено, що формування ЧПД визначається взаємодією трьох основних груп факторів: кількісних (обсяг процентних активів і зобов'язань), цінових (рівень дохідності активів і вартість залучених ресурсів) та структурних (строкова і продуктова структура балансу). Аналіз показав, що в сучасних умовах ключову роль відіграють саме цінові фактори, оскільки навіть за зростання обсягів активів скорочення процентної маржі здатне повністю

нівелювати позитивний ефект масштабу, що створює передумови для зростання чутливості фінансових результатів банку до змін ринкових процентних ставок.

За результатами виконання третього завдання, а саме дослідити організаційно-економічну характеристику діяльності АТ «ОТП Банк» встановлено, що банк функціонує в межах класичної універсальної моделі комерційного банкінгу з високим рівнем централізації управління, характерним для міжнародної банківської групи OTP Group. Наявність єдиного стратегічного іноземного акціонера забезпечує жорстку фінансову дисципліну, стандартизовані підходи до управління активами, пасивами та ризиками, а також орієнтацію на стабільність фінансових результатів, а не агресивне нарощування обсягів. Така організаційно-економічна модель створює сприятливі умови для реалізації зваженої процентної політики, але водночас обмежує можливості компенсації зниження маржі за рахунок підвищеного ризику.

За результатами виконання четвертого завдання – проаналізувати фінансові результати банку за 2023-2025 роки встановлено, що АТ «ОТП Банк» демонструє зростання обсягів активів і зобов'язань, збереження достатнього рівня капіталізації та загальної фінансової стійкості. Водночас динаміка прибутковості має нерівномірний характер, а показники рентабельності активів і капіталу знижуються, що свідчить про погіршення якості формування фінансового результату. Це підтверджує тезу про те, що кількісне зростання балансу не супроводжується пропорційним зростанням доходності, а ключові проблеми мають не операційний, а ціновий характер.

За результатами виконання п'ятого завдання, а саме оцінити динаміку, структуру та фактори формування чистого процентного доходу АТ «ОТП Банк» встановлено, що у 2023-2025 роках чистий процентний дохід банку має тенденцію до скорочення, незважаючи на зростання обсягів процентних активів. Структурний аналіз показав домінування кредитних операцій та інвестицій у боргові цінні папери у формуванні процентних доходів, тоді як факторний аналіз довів, що основним чинником зменшення ЧПД виступає зниження середнього рівня процентних ставок за активами. Позитивний вплив зростання обсягу активів

виявився недостатнім для компенсації втрат від зменшення дохідності, що свідчить про структурну вразливість процентної моделі банку.

За результатами виконання шостого завдання, а саме проаналізувати ефективність процентної політики та рівень процентного ризику банку, було встановлено, що процентна політика АТ «ОТП Банк» характеризується зниженням чистої процентної маржі та вартості ресурсів, що свідчить про активне управління пасивами. Водночас наявність стійкого позитивного GAP означає підвищену чутливість чистого процентного доходу до сценаріїв зниження ринкових ставок. Отримані результати підтверджують, що банк свідомо обирає обережну модель процентної політики, орієнтовану на контроль ризиків, навіть ціною зниження маржі, що є раціональним рішенням в умовах високої макроекономічної невизначеності.

За результатами виконання сьомого завдання – виявити основні проблеми та недоліки реалізації процентної політики встановлено, що ключові проблеми процентної політики АТ «ОТП Банк» мають системний і ціновий характер. До них належать: скорочення чистої процентної маржі, висока залежність ЧПД від рівня ринкових ставок, обмежені можливості компенсації зниження дохідності активів за рахунок масштабів операцій, а також зростання процентного ризику в умовах позитивного GAP. При цьому проблеми не пов'язані зі скороченням активних операцій або погіршенням якості ресурсної бази, що підтверджує правильність стратегічних підходів банку, але вказує на необхідність їх коригування.

За результатами виконання восьмого завдання, а саме запропонувати напрями вдосконалення управління процентною політикою та підвищення ЧПД банку, було обґрунтовано доцільність впровадження комплексу управлінських заходів, спрямованих на оптимізацію цінової складової процентної політики, удосконалення структури процентних активів, активніше використання інструментів ALM та зниження чутливості ЧПД до несприятливих змін ставок. Запропоновані напрями базуються на фактичних результатах аналізу та відповідають сучасним підходам банківського ризик-менеджменту, що підтверджує їх практичну придатність.

Узагальнюючи результати дослідження, можна зробити висновок, що ефективність процентної політики АТ «ОТП Банк» у 2023-2025 роках визначається не обсягами операцій, а якістю управління дохідністю та процентним ризиком. Проведений аналіз довів, що в умовах зниження ринкових ставок і підвищеної невизначеності збереження стабільного чистого процентного доходу потребує активних управлінських рішень, орієнтованих на баланс між прибутковістю та ризиком. Реалізація запропонованих у роботі рекомендацій створює передумови для підвищення стійкості процентних доходів банку та посилення його конкурентних позицій у середньостроковій перспективі.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Авраменко О. В. Доходи банку: суть, різновиди, особливості формування за матеріалами АТ «КБ «ПриватБанк» : кваліфікаційна робота бакалавра спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування». Хмельницький : Хмельницький національний університет, 2024. 50 с.
2. Акціонерне товариство «ОТП Банк». *Clarity Project*. URL: <https://clarity-project.info/edr/21685166> (дата звернення: 29.11.2025).
3. Аналіз структури процентних доходів банку і визначення впливу факторів на них. URL: <https://studfile.net/preview/10262504/page:22/> (дата звернення: 10.11.2025).
4. Банківська система : підручник. М. Крупка, Є. Андрущак, Н. Пайтра та ін. ; за ред. д-ра екон. наук, проф. М. Крупки. 2-ге вид., переробл. і доповн. Львів : ЛНУ ім. Івана Франка, 2023. 524 с.
5. Банківська система: навчальний посібник/ укл: П.О. Нікіфоров, О.М. Гладчук, М.Г. Марич, М.П. Федішин. Чернівці: Чернівець. нац. ун-т ім. Ю.Федьковича. 2023. 224 с.
6. Банківська справа: методичні рекомендації до самостійної роботи студентів спеціальності 072 "Фінанси, банківська справа та страхування" першого (бакалаврського) рівня / уклад. О. М. Рац. Харків: ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2023. 47с.
7. Барна М. Ю., Руцишин Н. М. Розвиток банківської системи України у контексті державної політики відновлення економічного зростання : монографія. Львів : Растр-7, 2022. 407 с.
8. Богдан Т. Якою має бути ставка на прибуток банків? *Економічна правда*, 17 грудня 2025. URL: <https://epravda.com.ua/finances/pributki-bankiv-ukrajini-zrosli-podatok-na-pributok-pidvishchat-do-50-815536/> (дата звернення: 29.11.2025).
9. Боролюк М. І., Козак М. Ю., Лопатовська О. О. Сучасна структура доходів і витрат банківської діяльності. *Збірник тез ФБСС–2024*. С. 45-46. URL: <https://finance.kntu.kr.ua/file/content/15589/zbirnyk-tez-fbss-2024.pdf#page=46> (дата звернення: 8.11.2025).

10. Волошин О. В. Основні засади формування прибутку банківських установ . *Фінансове забезпечення економіки* : матеріали студентської наук.-практ. конф. 30 трав. 2025, Поліський нац. ун-т. Поліський нац. ун-т. Житомир, 2025. С. 27-29.
11. Гнидюк І. В., Маршук Л. М., Тімошенко Н. М. Сучасний стан дохідності банківського сектору України. *Економіка та суспільство*. 2024. Вип. 62. С. 199–206.
12. Головкова Л. С., Крисанова Н. О., Добрик Л. О. Підвищення ефективності діяльності банку шляхом управління витратами. *Review of Transport Economics and Management*. 2021. Вип. 5(21). С. 134-143.
13. Дорошенко Н., Дубініна С. Фінансовий підхід до оцінки ефективності управління банком. *Молодий вчений*. 2024. № 6(130). С. 178–184.
14. Дроботя Я. А., Дорошенко О. О., Яременко А. С. Ризик ліквідності комерційного банку. *Ефективна економіка*. 2022. № 1. DOI: [10.32702/2307-2105-2022.2.81](https://doi.org/10.32702/2307-2105-2022.2.81) (дата звернення: 05.12.2025).
15. Дропа Я. Б. Фінансовий аналіз : навч. посібник / Я. Б. Дропа. Електрон. вид. Львів : ЛНУ ім. Івана Франка, 2023. 238 с.
16. Звіт про фінансову стабільність червень 2025 року. НБУ. URL: https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/FSR_2025-H1.pdf?utm_source (дата звернення: 05.12.2025).
17. Зомчак Л., Сенів А. Багатовимірне моделювання фінансової стійкості банків України методами факторного та кластерного аналізу. *Herald of Kyiv Institute of Business and Technology*. 2025. Т. 53, № 2. С. 73–86.
18. Ільчук П., Коць О., Кудь А. Показники капіталізації банківської системи України: фактичний стан та порівняльна характеристика із показниками Польщі, Швейцарії та Німеччини. *Економічний часопис Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки*. 2020. № 1 (21). С. 195–205.
19. Інтегрована система управління ризиками банку : монографія / Н. П. Шульга та ін. ; за заг. ред. д-ра екон. наук, проф. Н. П. Шульги. Київ : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2018. 439 с.

20. Інформація про дотримання вимог щодо достатності регулятивного капіталу та пруденційних нормативів банківської групи станом на 01 січня 2024 року. URL:

https://www.otpbank.com.ua/upload/medialibrary/416/sgzcmj438i53irec37wu2x1114dwvr0b/Tablitsya-BG_31122023.pdf (дата звернення: 05.12.2025).

21. Клуб Ф. Ефективність банків зростає на 20-30% завдяки штучному інтелекту. *Фінансовий клуб*. 30 квітня 2024. URL:

<https://finclub.net/ua/news/efektyvnist-bankiv-zroste-na-2030protsent-zavdiakyshtuchnomu-intelektu.html> (дата звернення: 29.11.2025).

22. Козій Н. С., Вертій С. С. Депозитна політика банків в умовах воєнного стану. *Актуальні проблеми економіки*, 2024. № 3 (273). С. 135-141.

23. Колодізев О. М., Рац О. М., Киркач С. М., Азізова К. М. Банківська справа : навчальний посібник. Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2020. 347 с.

24. Консолідована проміжна скорочена фінансова звітність Банківської групи за дев'ять місяців, які закінчилися 30 вересня 2025 року. URL: https://www.otpbank.com.ua/about/informations/annual-reports/?srsltid=AfmBOooxPVa_6P6upAi_TFtGDL73PbhvovnWUfPem-kaAjUngLU7n5pQ (дата звернення: 05.12.2025).

25. Консолідований річний звіт АТ «ОТП БАНК за 2023 рік. URL: https://www.otpbank.com.ua/about/informations/annual-reports/?srsltid=AfmBOooxPVa_6P6upAi_TFtGDL73PbhvovnWUfPem-kaAjUngLU7n5pQ (дата звернення: 05.12.2025).

26. Консолідований річний звіт Банківської групи за 2024 рік. URL: <https://www.otpbank.com.ua/upload/medialibrary/4e7/utpta8eyzxo8fd0mpk16g4ejaqgt7evd/2024-Richniy-zvit-OTP-BG-razom-zi-zvitom-nezalezhnogo-auditora.cleaned.pdf> (дата звернення: 29.11.2025).

27. Концепція з управління ліквідністю на 2020 – 2023 роки: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 04 листопада 2020 р. № 1375. URL <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1375-2020-%D1%80#Text> (дата звернення: 05.12.2025).

28. Кубах Т. Г., Дехтяр Н. А., Шенкаренко В. О. Управління формуванням прибутку банку. *Бізнес Інформ*. 2023. № 11. С. 257–265.

29. Матвійчук Н. М., Теслюк С. А., Проць Н. В. Оподаткування українських банків в умовах воєнного стану. *Київський економічний науковий журнал*. 2025. № 9. С. 190–195.

30. Мельник С. І., Шевченко Н. В., Висоцька І. Б. Банківська система : навчальний посібник у схемах і таблицях. Львів : Львівський державний університет внутрішніх справ, 2023. 184 с.

31. Методичні рекомендації щодо організації та функціонування систем ризик-менеджменту в банках України: затв. Постановою Правління Національного банку України від 02.08.2004 № 361. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0361500-04> (дата звернення: 10.11.2025).

32. Міжнародний стандарт фінансової звітності (IFRS) 18. Подання та розкриття інформації у фінансовій звітності. Міністерство фінансів України, 2025. URL: https://mof.gov.ua/storage/files/IFRS%2018_2025.pdf (дата звернення: 10.11.2025).

33. Організаційна структура АТ “ОТП БАНК”. URL: https://www.otpbank.com.ua/pdf/information/shareholder-stakeholder-information.pdf?srsId=AfmBOoqBWfXr6WI4PMSLe1bQX1THYLSdgPdGk_sRpb3L3AS4EZGNodFr (дата звернення: 29.11.2025).

34. Офіційний сайт АТ «ОТП Банк». URL: <https://www.otpbank.com.ua/?srsId=AfmBOoobXxqypcb-YFn1pvmns-rxrmexKGB0Bc2kE7v89K9AtryWZU7> (дата звернення: 29.11.2025).

35. Пилипенко О. В., Андреева О. В., Ференс А. В. Оцінювання ефективності банківської системи України у воєнний час: фінансові та суспільні аспекти. *Актуальні питання економічних наук*, (15). 2025. URL: <https://doi.org/10.5281/zenodo.17088380> (дата звернення: 29.11.2025).

36. Про затвердження Положення про організацію системи управління ризиками в банках України та банківських групах: Постанова Правління

Національного банку України від 11.06.2018 № 64. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0064500-18> (дата звернення: 10.11.2025).

37. Процентний ризик банку. НБУ 2023. URL: https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/Protsentnyy_ryzyk_banku_19-05-2023.pdf?v=8&utm_source (дата звернення: 10.11.2025).

38. Річний звіт 2023. Фінансова фортеця України. Київ : Національний банк України, 2024. URL: https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/annual_report_2023.pdf (дата звернення: 13.11.2025).

39. Руцишин Н.М., Пелех О.Р., Козак А.Р., Криворучко Н.М. Сучасний стан банківської системи України та перспективи її розвитку. *Вісник Львівського торговельно-економічного університету. Економічні науки*. 2024. № 75. С. 27-36

40. Хомич Б. В. Доходи банку: суть, склад та особливості формування в сучасних умовах на прикладі АТ «Сенс Банк» : кваліфікаційна робота бакалавра спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування». Хмельницький : Хмельницький національний університет, 2024. 55 с.

41. Чиж Н. М. Функціонування банківської системи України: проблеми та перспективи. *Бізнес інформ*. № 4. 2022. С. 103-110.

42. Шевцова О.Й. Функціональна адаптація банківської системи України з позиції системного аналізу. *Науковий вісник Одеського національного економічного університету*. 2024. № 3-4 (316-317). С. 80-86.

43. Banks Remain Profitable by Lending and Investing in Domestic Government Debt Securities. URL: https://bank.gov.ua/en/news/all/banki-zberigayut-pributkovist-zavdyaki-kredituvannyu-ta-investitsiyam-v-ovdp-19734?utm_source (дата звернення: 05.12.2025).

44. Crespi F., Mandas M., Migliavacca M. European banks' interest margins and monetary policy: Evidence of a stickiness phenomenon. *Research in International Business and Finance*. 2025. Vol. 79. Article 103073. <https://doi.org/10.1016/j.ribaf.2025.103073> (дата звернення: 05.12.2025).

45. Gentil T., Ray S., Toader O. Projecting Banks' Net Interest Income: an Asset-Liability Approach, Applied to the Euro Area. Banque de France Working Paper. 2023. № 931. 75 p.

ДОДАТКИ

Додаток А

Горизонтальний аналіз процентних доходів, процентних витрат та чистого процентного доходу (ЧПД) АТ «ОТП Банк» за 2023-2025 рр., тис. грн.

Місяць/ рік	Процентні доходи			Процентні витрати			ЧПД		
	всього	відхилення		всього	відхилення		всього	відхилення	
		тис. грн	%		тис. грн	%		тис. грн	%
01.01.2023	8 787 830	–	–	1 956 212	–	–	6 831 617	–	–
01.02.2023	1 031 977	-7 755 853	11.75	273 814	-1 682 398	13.99	758 163	-6 073 454	11.10
01.03.2023	1 869 759	+837 782	181.20	506 457	+232 643	184.94	1 363 303	+605 140	179.83
01.04.2023	2 920 009	+1 050 250	156.16	767 984	+261 527	151.65	2 152 025	+788 722	157.86
01.05.2023	3 885 831	+965 822	133.06	1 059 532	+291 548	137.96	2 826 300	+674 275	131.33
01.06.2023	4 941 358	+1 055 527	127.17	1 364 011	+304 479	128.73	3 577 346	+751 046	126.57
01.07.2023	5 967 593	+1 026 235	120.77	1 660 957	+296 946	121.77	4 306 636	+729 290	120.39
01.08.2023	7 082 626	+1 115 033	118.69	1 988 372	+327 415	119.71	5 094 255	+787 619	118.28
01.09.2023	8 149 546	+1 066 920	115.06	2 326 365	+337 993	117.00	5 823 181	+728 926	114.30
01.10.2023	8 989 331	+839 785	110.30	2 636 705	+310 340	113.35	6 352 626	+529 445	109.09
01.11.2023	10 142 566	+1 153 235	112.82	2 932 810	+296 105	111.23	7 209 756	+857 130	113.49
01.12.2023	11 108 246	+965 680	109.52	3 200 672	+267 862	109.13	7 907 574	+697 818	109.68
01.01.2024	12 121 527	+1 013 281	109,12	3 480 819	+280 147	108,75	8 640 708	+733 134	109,27
01.02.2024	1 020 744	-11 100 783	8.42	281 999	-3 198 820	8.10	738 745	-7 901 963	8.55
01.03.2024	1 966 799	+946 055	192.71	548 120	+266 121	194.37	1 418 679	+679 934	191.99
01.04.2024	2 930 310	+963 511	148.98	827 643	+279 523	150.99	2 102 668	+683 989	148.23
01.05.2024	3 914 845	+984 535	133.59	1 087 744	+260 101	131.43	2 827 101	+724 433	134.47
01.06.2024	4 894 885	+980 040	125.03	1 353 433	+265 689	124.43	3 541 451	+714 350	125.27
01.07.2024	5 844 150	+949 265	119.39	1 615 581	+262 148	119.37	4 228 569	+687 118	119.41
01.08.2024	6 845 498	+1 001 348	117.14	1 891 179	+275 598	117.06	4 954 319	+725 750	117.16
01.09.2024	7 839 095	+993 597	114.52	2 163 163	+271 984	114.38	5 675 932	+721 613	114.56
01.10.2024	8 822 976	+983 881	112.55	2 422 783	+259 620	112.00	6 400 193	+724 261	112.76
01.11.2024	9 838 316	+1 015 340	111.50	2 697 902	+275 119	111.35	7 140 414	+740 221	111.57
01.12.2024	10 803 555	+965 239	109.81	2 968 418	+270 516	110.03	7 835 137	+694 723	109.73
01.01.2025	11 851 748	+1 048 193	109,70	3 262 122	+293 704	109,89	8 589 626	754 489	109,63
01.02.2025	1 061 037	-10 790 711	8.95	301 370	-2 960 752	9.24	759 667	-7 829 959	8.84
01.03.2025	2 039 990	+978 953	192.27	565 995	+264 625	187.78	1 473 995	+714 328	194.03
01.04.2025	3 123 258	+1 083 268	153.09	863 584	+297 589	152.58	2 259 674	+785 679	153.31
01.05.2025	4 273 876	+1 150 618	136.82	1 206 593	+343 009	139.73	3 067 283	+807 609	135.73
01.06.2025	5 501 962	+1 228 086	128.74	1 578 489	+371 896	130.82	3 923 473	+856 190	127.93
01.07.2025	6 710 009	+1 208 047	121.96	1 944 496	+366 007	123.19	4 765 512	+842 039	121.46
01.08.2025	7 977 949	+1 267 940	118.89	2 329 059	+384 563	119.78	5 648 890	+883 378	118.55
01.09.2025	9 239 441	+1 261 492	115.81	2 709 431	+380 372	116.33	6 530 010	+881 120	115.60